

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โดย

นางธิระวัฒน์ ศรีวิฑูรย์
นางสาวมิ่งพร มิ่งภัทรสิริ
นายเอนก บุญมา
นางสาววรรัตน์ แสงดำ

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ
ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2559

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

โดย

นางธิระวัฒน์ ศรีวิฑูรย์

นางสาวมิ่งพร มิ่งภัทรศิริ

นายอเนก บุญมา

นางสาววรรัตน์ แสงดำ

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ
ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ.....	(1)
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	6
1.4 คำถามวิจัย.....	7
1.5 สมมติฐานของการศึกษา.....	8
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
1.8 นิยามศัพท์.....	11
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 ทฤษฎีรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....	13
2.2 การปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายของประเทศไทย.....	20
2.3 หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการปล่อยชั่วคราว.....	23
2.4 การปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายของต่างประเทศ.....	30
2.4.1 การปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	30
2.4.2 การปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ.....	35
3. ระเบียบวิธีการวิจัย.....	42
3.1 การเก็บข้อมูล.....	43
3.1.1 ข้อมูลเชิงเอกสาร.....	44
3.1.2 ข้อมูลภาคสนาม.....	45
3.1.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก.....	46
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	47
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
3.5 การนำเสนอข้อมูล.....	50
4. ผลการศึกษาและอภิปรายผล.....	51
4.1 ผลการศึกษา.....	52
4.2 อภิปรายผล.....	62

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	63
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	63
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	68
5.3 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป.....	78
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก	
ก. แผนผังแสดงขั้นตอนการปล่อยชั่วคราว.....	80
ข. ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกัน หรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548.....	81
ค. ประวัติย่อของผู้ทำวิจัย.....	99

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วผ่านการส่งต่อ ถ่ายทอด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ การพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้อยู่ดีกินดีมากขึ้น แต่ในทางกลับกันการพัฒนาไปสู่ความเป็นสมัยใหม่กลับสร้างช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนให้กว้างมากขึ้น ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างไม่อาจเลี่ยงได้ ส่งผลให้บางคนเจตนาก่ออาชญากรรมเพื่อความอยู่รอด เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐจึงใช้แนวคิดการข่มขู่ยับยั้ง และการแก้แค้นทดแทน โดยการจับกุมและจำคุกบุคคลเพื่อเป็นแบบอย่างมิให้พลเมืองก่ออาชญากรรม แต่ในความเป็นจริงยิ่งรัฐพยายามจับกุมและจำคุกมากเท่าใด สถิติการกระทำความผิดยิ่งเพิ่มสูงมากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้กระทำความผิดที่หลงผิดได้กระทำความผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เมื่อถูกดำเนินคดีไม่มีเงินเป็นหลักในการประกันตนออกมาระหว่างการพิจารณาคดี และถูกนำไปคุมขังในเรือนจำเพื่อรอการพิจารณาคดีจนกว่าจะแล้วเสร็จ ซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลาานาน จึงนำไปสู่สถานะปัญหา “นักโทษล้นเรือนจำ”

“นักโทษล้นเรือนจำ” เป็นสถานะของการมีนักโทษมากเกินไปจนขีดความสามารถที่เรือนจำจะรับได้นำไปสู่ผลกระทบในด้านการควบคุมและประสิทธิภาพของการแก้ไขฟื้นฟูที่ไม่อาจประสบผลสำเร็จ ทำให้เกิดภาวการณ์กระทำความผิดซ้ำ และกลับเข้าสู่วงจรนักโทษ เนื่องจากการใช้กลวิธีการตัดขาดผู้กระทำความผิดจากชุมชน นำไปสู่ภาวะของการไม่สามารถปรับตัวอยู่อาศัยร่วมกับชุมชนได้ อีกทั้งชุมชนมีทัศนคติในแง่ลบและขาดความเข้าใจผู้กระทำความผิดเหล่านี้ จนกระทั่งส่งผลกระทบกดดันและตีตราให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำในที่สุด เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ แนวคิดการลงโทษจึงเริ่มแปรเปลี่ยนไป จากการข่มขู่ยับยั้งและการแก้แค้นทดแทน เป็นการ “แก้ไขฟื้นฟู” โดยการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดอาศัยอยู่ร่วมกับชุมชน เพื่อเปิดโอกาสในการเรียนรู้การใช้ชีวิต และการสร้างความเข้าใจอันดีกับชุมชน ในขณะเดียวกันคงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ชุมชนย่อมต้องมีความกังวลในด้านความปลอดภัย

เมื่อความปลอดภัยของชุมชนและสังคมเป็นสิ่งที่รัฐพึงให้ความสำคัญคุ้มครอง แนวคิดการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring-EM) จึงถือกำเนิดขึ้น และได้รับ

ความสนใจทั้งจากผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานและกระทรวง ตลอดจนสังคม เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ ความผิดในชุมชนไปพร้อมกับการคุมความประพฤติให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคมไปพร้อมกัน

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) คือ เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการ ควบคุมตัวผู้ถูกคุมความประพฤติหรือผู้ต้องขังในรูปแบบของการลงโทษในระดับกลาง(intermediate sanction) เหมาะสำหรับความผิดที่ไม่ถึงขั้นต้องควบคุมตัวในทัณฑสถาน เรือนจำหรือสถานกักกันอื่น แต่ต้องการจำกัดเสรีภาพบางประการ และเป็นการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการติดตามตัวผู้กระทำผิด ในรูปแบบต่างๆ อาทิ การพัฒนาระบบ GES เพื่อติดตามตำแหน่งบุคคล การพัฒนาระบบ Voice Verification เพื่อใช้ในการยืนยันบุคคลด้วยคลื่นเสียง เป็นต้น

เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการควบคุมผู้กระทำผิดแทนการจำคุกในเรือนจำ ซึ่งจะประกอบด้วยตัวอุปกรณ์ ส่งสัญญาณ มีลักษณะคล้ายนาฬิกาหรือสายรัดข้อมือข้อมเท้า ตัวอุปกรณ์รับสัญญาณ และศูนย์ควบคุมกลาง ที่ใช้ติดตามตัว เมื่อสวมใส่อุปกรณ์ที่ข้อมือ ข้อมเท้า หรืออวัยวะส่วนอื่นก็จะสามารถตรวจสอบการเดินทาง ของผู้สวมใส่ได้

การควบคุมผู้กระทำความผิดด้วยกำไลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring: EM) เป็นการนำ เทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการควบคุมผู้กระทำความผิดให้อยู่ในบริเวณจำกัดหรือไม่เข้าไปในบริเวณใดภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะช่วยลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ สร้างความมั่นใจและความปลอดภัยใหม่ขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟู พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแทนการส่งตัวเข้ารับโทษในเรือนจำซึ่งมีผลร้ายมากกว่าผลดีอีกด้วย

แนวคิดการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring-EM) เป็นทางเลือกหนึ่งในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแทนการใช้เรือนจำของนานาประเทศ และเป็นหนึ่งใน เครื่องมือของการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในชุมชน ที่สามารถลดผลกระทบต่อสภาพปัญหาของงาน ราชทัณฑ์ ในด้านภาวะนักโทษล้นเรือนจำได้เป็นอย่างดี ทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด กล่าวคือ เป็นการลดการประทุษร้ายที่เกิดขึ้นจากการใช้เรือนจำ รวมทั้งการลดภาวะกดดันตึงเครียด การสร้าง ความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผิดชอบ ต่อปัญหาอาชญากรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของการขัดเกลาทางสังคมที่ผิดพลาด

ปัจจุบันแนวคิดการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring-EM) มีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากในต่างประเทศมีการใช้สำหรับ

ผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษ อันเป็นเครื่องมือในการจำกัดบริเวณของผู้ต้องขังให้อยู่สถานที่และในเวลาที่กำหนด ซึ่งช่วยลดปริมาณผู้ต้องขัง ลดภาระการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ และลดงบประมาณของรัฐได้เป็นอย่างดี สำหรับประเทศไทย แนวคิดการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring-EM) ได้รับความสนใจในกว้างเพิ่มมากขึ้น โดยได้มีการประยุกต์ใช้กับผู้ถูกควบคุมความประพฤติที่ได้รับการพักการลงโทษจากเรือนจำ รวมทั้งในคดีมาแล้วบ้าง อันเป็นโทษที่ไม่สูงมากนัก

ความก้าวหน้าของแนวคิดการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring-EM) ในประเทศไทยประการสำคัญคือ การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่ 25) พ.ศ.2550 มาตรา 87/2 ได้นำการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดมาบัญญัติไว้ โดยกำหนดมาตรการหลายรูปแบบในการลงโทษนักโทษโดยไม่ใช้เรือนจำ ซึ่งการควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นทางเลือกหนึ่งที่ศาลสามารถสั่งได้ตามเงื่อนไขมาตรา 89/2 (3) จะเห็นได้ว่าวิธีการลงโทษจากเดิมที่มีเพียงการปรับ การริบทรัพย์ การกักขัง การจำคุก และการประหารชีวิตได้เพิ่มทางเลือกมากขึ้น ด้วยการควบคุมตัวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

ยิ่งไปกว่านั้น แม้ว่ากฎหมายไทยจะมีความก้าวหน้าในการลงโทษผู้กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามคือ หลักสิทธิมนุษยชน ที่ไม่ว่าจะมีฐานะใด เป็นเพียงประชาชนทั่วไป เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หรือเป็นผู้ต้องโทษ ก็สมควรได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมและไม่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ในขณะเดียวกันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 39 วรรคสอง บัญญัติว่า “ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ” หลักการดังกล่าวเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ที่ให้สันนิษฐานว่า ผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือดำเนินคดีอาญานั้น ตราบใดที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด ถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ แม้จะถูกควบคุมหรือคุมขังระหว่างรอการสอบสวนหรือพิจารณา จากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นชั้นสอบสวน กระบวนการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ และระหว่างการศึกษาหรือพิพากษาคดีของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 บัญญัติในเรื่อง “สิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราว” โดยไม่ต้องมีประกันหรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ไม่ว่าผู้ต้องหาต้องควบคุมหรือขังตามหมายศาล ย่อมยื่นได้โดยผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นถึงความสำคัญของสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราว ที่ถือเป็นสิทธิพื้นฐานของพลเมือง อันสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ การปล่อยตัวชั่วคราวหรือการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างพิจารณาคดี มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นมาตรการในการประกันสิทธิและเสรีภาพของ

ผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่ยังถูกสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ทราบเท่าที่ยังไม่มีคำพิพากษาว่ามีความผิดจริงจากศาล โดยการผ่อนคลายการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของผู้ต้องหาหรือจำเลย อันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ใครก็ไม่อาจพรากไปได้ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสแสวงหาพยานหลักฐานในการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้อย่างเต็มที่ แต่บทบัญญัติในการปล่อยตัวชั่วคราวนี้ก็ยังประสบปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำ ไม่เป็นธรรมจากบทบัญญัติในการให้อำนาจการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาที่กว้าง ไม่มีขอบเขตแน่นอน และมักขึ้นอยู่กับดุลยพินิจหรือหลักประกันเสมอ ส่งผลให้การปล่อยตัวชั่วคราวกลายเป็นเพียงการแลกเปลี่ยนระหว่างการยอมให้ยึดเงิน หรือทรัพย์สินไว้ชั่วคราวเพื่อแลกกับอิสรภาพ (อารีย์พร กลั่นนุรักษ์, 2555) ซึ่งเห็นได้ว่า กระบวนการปล่อยตัวชั่วคราวในทางปฏิบัติไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่มีไว้เพื่อคุ้มครองสิทธิของพลเมือง ดังนั้นหนทางในการแก้ไขปัญหาจึงเกิดขึ้น จากฐานคิดของการนำมาตราการอื่นใช้แทนหลักประกันทางทรัพย์สิน นั่นคือการให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขใดๆ แทนการเรียกประกันหรือหลักประกัน ซึ่งหากผู้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ก็จะถูกยกเลิกการให้ปล่อยตัวชั่วคราวหรือกำหนดเงื่อนไขการปล่อยตัวชั่วคราวให้เข้มงวดขึ้นและอาจมีความผิดฐานหลบหนีประกัน และยังเป็นการดูหมิ่นและละเมิดอำนาจศาลอีกด้วย

เมื่อเกิดการศึกษาประเด็นในการปล่อยตัวชั่วคราวโดยมีเงื่อนไขเพิ่มมากขึ้น และให้ว่าเป็นผลดีในแง่ของการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ไปพร้อมกับความปลอดภัยของประชาชน จึงเกิดการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558¹ โดยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราว โดยบัญญัติเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ ดังนี้

1. การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น (มาตรา 108 วรรคสาม)

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 127 ก 30 ธันวาคม 2558

2. ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น (มาตรา 108 วรรคสาม)

กรณีที่มีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดตามมาตรา 108 วรรคสาม กับผู้ต้องหาหรือจำเลยใด ถ้าปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าวถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใดให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี (มาตรา 117 วรรคสอง)

การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวก็เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถหาหลักประกันได้เพียงพอมีโอกาสได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวมากขึ้นหากยินยอมให้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (เช่น กำไลติดตามตัว) หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางได้ “ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น”

แต่ในทางปฏิบัติการปล่อยตัวชั่วคราวโดยมีเงื่อนไขในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในชั้นศาลยังประสบอุปสรรคในด้านของเกณฑ์ในการนำไปใช้ยังไม่ชัด รวมทั้งยังมีหน่วยงานอื่นที่จำเป็นต้องใช้ในการช่วยเหลือในเพื่อจำกัดเสรีภาพบางประการหรือช่วยเหลือให้มีโอกาสทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพและครอบครัวในชั้นก่อนฟ้อง เช่น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นต้น จึงสมควรมีการศึกษาการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring-EM) กับการปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ทั้งการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติที่ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย

2. เพื่อศึกษาแนวคิด กฎหมาย และมาตรการ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว(Electronic Monitoring-EM) สำหรับการปล่อยตัวชั่วคราวของต่างประเทศ

3. เพื่อศึกษาแนวทางการบังคับใช้กฎหมายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาปัญหาทางกฎหมายในระบบการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 108 วรรคสามและมาตรา 107 วรรคสอง ที่ยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในคดีอาญา เนื่องจากการพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราวของศาลที่เน้นการพิจารณาหลักประกันเป็นสิ่งสำคัญทำให้เกิดความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะทางการเงินดีกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีฐานะยากจน เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำในระหว่างพิจารณาคดี ทำให้ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และถูกต้องตามกฎหมายในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการใช้มาตรา 108 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในทางปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยศึกษาจากแนวคิดและกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ

1.4 คำถามวิจัย

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรเป็นอย่างไร

1.5 สมมุติฐานการวิจัย

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเป็นการลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำ

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษานี้มีกรอบแนวคิดเป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring-EM) ในกระบวนการปล่อยชั่วคราวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบแนวคิดแนวคิด กฎหมาย และมาตรการ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring-EM) สำหรับการปล่อยตัวชั่วคราวของต่างประเทศ
๒. ทำให้ทราบสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล
๓. ทำให้ทราบเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring-EM) ของประเทศไทย
๔. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาวิธีปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยในการปล่อยตัวชั่วคราวที่มีความเหมาะสมสำหรับประเทศไทย

1.8 นิยามศัพท์

- 1) การปล่อยตัวชั่วคราว หมายความว่า การประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในระหว่างถูกดำเนินคดี
- 2) ผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หมายความว่า ผู้ซึ่งเจ้าพนักงานหรือศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- 3) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า เครื่องอุปกรณ์รับส่งสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือใด ๆ ที่ใช้ติดตามตัว หรือใช้สวมใส่ข้อมือ ข้อเท้า หรืออวัยวะส่วนอื่นใดของผู้ถูกจำกัด รวมทั้งระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ตรวจสอบ หรือจำกัดการเดินทาง และอาณาเขตของผู้ถูกจำกัดได้
- 4) การจำกัดการเดินทางและอาณาเขต หมายความว่า คำสั่งศาลให้จำคุกโดยวิธีการ ห้ามออกนอกเขตเคหสถานหรือสถานที่อื่นใดในช่วงเวลาที่กำหนดโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
- 5) ผู้ถูกจำกัด หมายความว่า ผู้ซึ่งศาลมีคำสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้นั้น
- 6) หลักประกัน หมายความว่า การรับรองว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งให้ปล่อยชั่วคราวจะปฏิบัติตามนัด หรือหมายเรียกของเจ้าพนักงาน หรือศาล

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนและการปล่อยชั่วคราว ระบบการปล่อยชั่วคราวและการใช้ดุลพินิจของศาลในการปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายไทย ตลอดจนหลักเกณฑ์การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายต่างประเทศ โดยศึกษาถึงหลักเกณฑ์การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวก่อนพิพากษาจากกฎหมายมลรัฐจอร์เจีย ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายอังกฤษ เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมว่าจะสามารถนำข้อดีของกฎหมายต่างประเทศดังกล่าวมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยได้หรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าว

ทฤษฎี รูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา²

กระบวนการยุติธรรม (Justice Administration) หมายความว่า วิธีดำเนินการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและให้เป็นธรรมในทางกฎหมายแก่บุคคล โดยบุคลากรและองค์กร หรือสถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่บริหารงานยุติธรรม ได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ ศาล กระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์

กระบวนการยุติธรรมที่หลักประการสำคัญคือ การรักษาสมดุลระหว่างอำนาจรัฐในการลงโทษผู้กระทำความผิดตามหลักกฎหมาย และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของพลเมือง หากพิจารณาบ่อเกิดของกระบวนการยุติธรรมนั้น สามารถพิจารณาจากแนวคิดการลงโทษตามแนวคิดกฎหมายธรรมชาติ (naturalistic approach) อันถือกำเนิดขึ้น จาก โทมัส ฮอปส์ นักคิดเรื่องสัญญาประชาคม (Social Contract) โดยมองว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์เป็นผู้มีความเห็นแก่ตัวมากกว่าเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น หากปล่อยให้มนุษย์มีเสรีภาพ จะก่อให้เกิดความวุ่นวายจากการกระทำสิ่งต่างๆ เพื่อตัวเอง และเกิดการละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น คนในสังคมจึงพร้อมใจกันมอบอำนาจส่วนตนให้แก่รัฐ เพื่อให้รัฐมีหน้าที่ในการควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมแทน จึงเป็นการทำสัญญาระหว่างคนในสังคมนั้นเอง เพื่อการรักษาความสงบและการอยู่เย็นเป็นสุขของทุกคน ดังนั้น การลงโทษจึงเป็นเครื่องมือในการรักษาความสงบและยับยั้งการกระทำความผิดของ

² สุรินทร์ มากชูจิต,ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา : ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา,วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย,2555,หน้า 9 - 11

1. ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (The Due Process Model) เน้นประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในการควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก ส่วนเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นเรื่องรอง แนวคิดนี้เชื่อว่า กระบวนการดำเนินงานต้องมีความรวดเร็ว แน่นนอน และมีประสิทธิภาพ เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของคนในสังคม จึงเน้นที่การปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมอย่างเต็มที่ทันใด

2. ทฤษฎีกระบวนการนิติธรรม (The Due Process Model) เน้นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามหลักนิติธรรมหรือ การใช้อำนาจอย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม เป็นหลัก เจ้าหน้าที่ไม่อาจใช้อำนาจตามอำเภอใจไร้ขอบเขตได้ แต่ต้องตระหนักถึงความเป็นธรรมในการอำนวยความสะดวกแก่คนในสังคม

แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนเกิดจากกระบวนการที่ปัจเจกชนได้ให้ความหมายแก่ตนเองว่าเป็นอาชญากรรมหรือผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและเป็นผลสะท้อนมาจากการที่ปัจเจกชนได้ถูกตีตราหรือประณามจากหน่วยงานรัฐหรือประชาชนในสังคม

ทฤษฎีกลุ่มนี้ได้อธิบายสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรมไว้ในคำประกาศของนักวิชาการที่สนับสนุนทฤษฎีแนวนี้ ซึ่งสรุปดังต่อไปนี้ คือ

1. การกำหนดเป็นตนเอง (Self-Image) นักทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ไฮสตุลคัมภ์เชื่อว่า บุคคลจะมีการกำหนดเป็นตนเองหรือการสร้างภาพลักษณ์ (Self-Image) ตามภาพพจน์ที่บุคคลอื่นกำหนดให้ ดังนั้น บุคคลจะมีความคิดหรือความเชื่อว่าเป็นบุคคลมีบุคลิกอย่างไร ขึ้นอยู่กับการที่คนในสังคมโดยเฉพาะบุคคลที่ใกล้ชิดได้กำหนดความหมายให้ ซึ่งบุคคลดังกล่าวก็จะแสดงออกหรือมีบุคลิกตามความเชื่อที่ตนเองถูกบุคคลอื่นกำหนดให้เป็นเช่นนั้น ดังนั้น ทฤษฎีจิตวิเคราะห์จะอธิบายว่าพฤติกรรมเกิดจากการที่บุคคลมีความเชื่อว่าเป็นอาชญากร ทั้งนี้มี

สาเหตุมาจากการที่บุคคลในสังคมได้กำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นอาชญากร ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนี้ นักทฤษฎีกลุ่มนี้ได้ให้ชื่อไว้ต่างหาก คูลีย์ (Cooley, 1902) ได้ให้ชื่อว่า “บุคลิกภาพสะท้อน” (The Looking Glass Self) และมีด (Mead, 1967) ได้ให้ชื่อว่า “บุคลิกเกิดจากสังคม” (The Self as a Social Construct)

2. พฤติกรรมเบี่ยงเบนดั้งเดิมหรือครั้งแรก (Primary Deviance) นักทฤษฎีตีตราไม่ได้ให้ความสำคัญกับสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมอาชญากรรมหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนครั้งแรกมากนัก มีนักอาชญาวิทยาบางท่านที่เห็นด้วยกับทฤษฎีแนวนี้ก็ไม่ได้อ้างถึงสาเหตุของพฤติกรรมเบี่ยงเบนครั้งแรก แต่โดยทั่วไปแล้วเชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรรมหรือเบี่ยงเบนครั้งแรกเกิดจากปัจจัยทางชีวภาพ จิตวิทยา และสภาพแวดล้อมทางสังคม แต่ก็ยังเป็นพฤติกรรมที่มีลักษณะไม่สม่ำเสมอ เกิดไม่บ่อยครั้งและไม่มีรูปแบบที่ถาวร นอกจากนี้ หากไม่มีการถูกดำเนินการลงโทษทางสังคมไม่ว่าจะเป็นรูปแบบอย่างไรไม่เป็นทางการหรือเป็นทางการ พฤติกรรมอาชญากรรมหรือเบี่ยงเบนเหล่านี้อาจจะคงอยู่แต่ก็มีลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว และไม่บ่อยครั้ง อีกทั้งยังไม่มีการพัฒนาเป็นรูปแบบที่ถาวร (Lemert, 1951; Akers, 1994)

3. พฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวร (Secondary Deviance)

นักทฤษฎีตีตราเชื่อว่า สาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวรมาจากกระบวนการควบคุมทางสังคมที่ทำให้บุคคลที่ถูกลงโทษทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการถูกดำเนินคดี หรือการถูกสังคมดูถูกและไม่ให้เข้าร่วมในสังคม การปฏิบัติตามกระบวนการควบคุมนี้จะสร้างประสบการณ์ใหม่ให้แก่บุคคลที่ถูกจับกุมหรือลงโทษ ทำให้เขาเกิดความรู้สึกนึกคิดว่าเป็นคนภายนอกสังคมเป็นคนเลวที่สังคมไม่ต้องการ สิ่งเหล่านี้จะทำให้บุคคลเหล่านี้เกิดการพัฒนารู้สึกนึกคิดและสำคัญตนเองว่าเป็นอาชญากร ซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมอาชญากรรมหรือเบี่ยงเบนที่ถาวรตลอดไป (Tammembaum, 1938; Becker, 1963; Lemert, 1967)

4. ทางเลือกของบุคคลที่ถูกตีตรา (Alternative Behavior) แม้ว่านักทฤษฎีตีตราจะเชื่อว่าเมื่อบุคคลถูกตีตราว่าเป็นอาชญากรนั้น ยังคงมีทางเลือกพฤติกรรมของตนเองในอนาคต หากแต่การตีตรา นอกจากจะทำให้ทางเลือกของบุคคลนั้นมีน้อยลงแล้ว ยังทำให้บุคคลดังกล่าวควบคุมการเลือกพฤติกรรมต่อไปได้น้อยลงด้วย เนื่องจากการที่บุคคลถูกขับไล่ออกจากสังคมหรือไม่ก็ถูกสังคมกำหนดให้เป็นคนชั่วหรือคนเลวทั้งที่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมออกมา เป็นเหตุให้บุคคลที่ถูกติดราดังกล่าวต้องไปรวมกลุ่มกับบุคคลที่ถูกตีตราหรือประณามเหมือนกัน (Lemert, 1951; Becker, 1963)

เมื่อพิจารณาหลักการข้างต้นโดยนักทฤษฎีแนวนี้ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่า บุคคลทั่วไปอาจมีพฤติกรรมอาชญากรรมบ้างเป็นครั้งคราว ไม่สม่ำเสมอ และไม่รุนแรงหรือร้ายแรง

หากแต่เมื่อบุคคลที่มีพฤติกรรมดังกล่าวถูกดำเนินคดีตามกฎหมายแล้ว โดยเฉพาะถูกดำเนินคดีโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ บุคคลดังกล่าวก็จะเข้าสู่กระบวนการกำหนดตนเองเป็นอาชญากรหรือบุคคลผิดปกติ ตลอดจนได้รับความอับอายหรือความเสื่อมเสีย จึงไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างบุคคลธรรมดาในสังคมได้อีก เป็นเหตุให้บุคคลมีพฤติกรรมอาชญากรรมถาวร³

2.1 หลักสิทธิมนุษยชนในการปล่อยชั่วคราว

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550⁴

เดิมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติหลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องการปล่อยชั่วคราวหรือการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไว้โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

มาตรา 29 บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม”

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว เป็นเรื่องหลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดจะต้องกระทำไปภายใต้หลักเกณฑ์แห่งบทบัญญัติของ

³ Ken Plummer, *Labeling Theory* (University Essex, 1996) 191-194. See also Johannes Knutsson, *Labeling Theory: A Critical Examination* (The National Swedish Council for Crime Prevention, 1977) 18-96.

⁴ ถูกยกเลิกโดย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557, ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนที่ 55 ก หน้า 1 วันที่ 23 กรกฎาคม 2557

กฎหมาย เพื่อป้องกันมิให้รัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งสามารถแยกองค์ประกอบได้ดังนี้⁵

1) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กล่าวคือ หลักเกณฑ์ข้อนี้เป็นการใช้ “หลักนิติธรรม” (The Rule of Law) หรือ “หลักนิติรัฐ” (Rechtsstaatsprinzip) ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในการปกครองประเทศที่มีระบบประชาธิปไตยให้สามารถดำรงคงอยู่ต่อไปได้ การใช้หลักนิติรัฐในการปกครอง หมายความว่า รัฐบาล หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา หรือการกำกับดูแลของรัฐบาลจะกระทำการใดๆ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของเอกชนได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจ และเฉพาะภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

2) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนด กล่าวคือ หากองค์กรต่างๆ ของรัฐใช้อำนาจของตนที่มีอยู่ ด้วยการออกกฎหมายหรือข้อบังคับไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรอง จะกระทำได้อีกก็เฉพาะเพื่อการคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะตามที่รัฐธรรมนูญได้มีบทบัญญัติกำหนดเท่านั้น มิฉะนั้นบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือกฎหมายหรือข้อบังคับย่อมเป็นอันขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และใช้มิได้ตามนัยของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 6 อย่างไรก็ตามแม้รัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวได้ถูกยกเลิก แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557⁶ มาตรา 4 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทย ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้” และมาตรา 5 บัญญัติว่า “เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่ประเพณีการปกครองดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้”

3) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องกระทำเท่าที่จำเป็น หลักเกณฑ์ข้อนี้ย่อมมีความหมายโดยนัยว่า หลักการเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อาศัย “หลักแห่งความได้สัดส่วน” (Principle of Proportionality) หรือ “หลักความยุติธรรม” (Gerechtigkeit) มาควบคุมการใช้อำนาจตามอำเภอใจขององค์กรต่างๆ ของรัฐ ซึ่งในหลักการดังกล่าวมีหลักการย่อยอยู่สามหลัก คือ “หลักความสัมฤทธิ์ผล”

⁵ สุรินทร์ มากษัตริย์, ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา : ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา, วิทยานิพนธ์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555 หน้า 76 - 82

⁶ อ้างแล้ว หน้า 9

(Geeignet) “หลักแห่งความจำเป็น” (Principle of Necessity) และ “หลักแห่งความได้สัดส่วนในความหมายอย่างแคบ” (Principle of Proportionality in the Narrow Sense)

4) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น กล่าวคือ เมื่อรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องหนึ่งเรื่องใด องค์การต่างๆ ของรัฐจะมีอำนาจกระทำได้อีกเฉพาะแต่เพียงการไป “จำกัด” สิทธิและเสรีภาพของบุคคลเท่านั้น โดยมิใช่หมายรวมไปถึงการ “ตัด” หรือการ “เพิกถอน” สิทธิและเสรีภาพนั้นด้วย ฉะนั้น หากองค์การทั้งหลายของรัฐ เช่น รัฐสภากฎหมาย “เพิกถอน” มิให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นกรณีใด บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่รัฐสภาได้ตราขึ้นมาก็ย่อมเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองอันยังผลให้ใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 6⁷

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 30 ยังได้เคยบัญญัติรับรองไว้ว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน...การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง... สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือ...จะกระทำมิได้”

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นเรื่องหลักความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (Equality before the law) กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นใคร หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ก็จะต้องถูกดำเนินคดีและได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายอย่างเสมอภาคกัน ฉะนั้นโดยหลักแล้ว การพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวของเจ้าพนักงานหรือศาล จึงไม่ควรที่จะยึดติดกับหลักประกันเป็นสำคัญ เพราะจะก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคทางกฎหมายของบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพราะเหตุว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมมีโอกาสที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวดีกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี อันผิดหลักการของกฎหมาย

มาตรา 39 บัญญัติว่า “...ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (presumption of innocence) ตามมาตรา 39 นี้ เป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาที่สำคัญ และเป็นหลักประกันสิทธิขั้น

⁷ อ้างแล้ว หน้า 9

พื้นฐานของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดจริง จากหลักการนี้จึงนำไปสู่หลักเกณฑ์ประการสำคัญต่อมา คือ ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่า บุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น เมื่อมีการกล่าวหาว่าบุคคลใดกระทำความผิดอาญา โดยหลักการแล้วต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ จึงควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเป็นหลักไม่ควรที่จะควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ในอำนาจรัฐ เว้นแต่มีความจำเป็นเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย ผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสไปแสวงหาพยานหลักฐานในการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองได้อย่างเต็มที่

มาตรา 40 (7) บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็วและเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว”

แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะได้ถูกยกเลิกโดย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ก็ตาม แต่มาตราดังกล่าวก็ได้รับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้มีสิทธิได้รับการปล่อยชั่วคราว ซึ่งการปล่อยชั่วคราวจะเกิดขึ้นได้ในกรณีที่การควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐแล้วไม่ว่าจะเป็นการควบคุมระหว่างสอบสวนพนักงานสอบสวน การสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ หรือการพิจารณาของศาล สิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวจึงเป็นมาตรการผ่อนคลายความเคร่งครัดของการนำตัวบุคคลมาไว้ในอำนาจรัฐ กล่าวคือ หากไม่มีเหตุจำเป็นในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐเพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีพฤติการณ์หลบหนี ไม่มีพฤติการณ์จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อกวนอันตรายประการอื่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวเสมออันเป็นหลักการที่สืบเนื่องมาจากหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดจริง

ดังนั้น การปล่อยชั่วคราวในฐานะที่เป็นมาตรการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่สำคัญประการหนึ่งจึงต้องถือเป็นหลัก ส่วนการไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวต้องถือเป็นข้อยกเว้น

(2) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายไทยได้บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 หมวด 3 มาตรา 106 ถึงมาตรา 119 ทวิ โดยมีเรื่องที่ต้องพิจารณาดังต่อไปนี้ กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและมีการจับกุมตัวผู้ต้องสงสัยได้ รัฐอาจมีความจำเป็นต้องควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยไว้ในอำนาจรัฐ เพื่อดำเนินคดีอาญา เพราะผู้นั้นอาจจะหลบหนีหรือไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ทั้งนี้เพื่อให้การสอบสวนดำเนินคดีเป็นไปได้อย่างเรียบร้อย เพื่อประกันการมีตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย และเพื่อ

ประกันการบังคับโทษ โดยการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย แบ่งแยกได้เป็นการควบคุมในชั้นเจ้าพนักงาน และการควบคุมตัวในชั้นศาล

การควบคุมตัวในชั้นเจ้าพนักงานนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติหลักการควบคุมตัวไว้ในมาตรา 87 ว่า “ห้ามมิให้ควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้เกินจำเป็นตามพฤติการณ์” ดังนั้น การควบคุมตัวจึงต้องกระทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา และนอกจากนี้ ในวรรคต่อมาของมาตราดังกล่าวยังกำหนดไว้ว่า “ในความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษจะควบคุมผู้ถูกจับได้เท่าที่จะถามค่าให้การและที่จะรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่เขาเท่านั้น ส่วนกรณีอื่น ๆ นั้นห้ามควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่า 48 ชั่วโมง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นเพื่อการสอบสวนหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นก็สามารถควบคุมตัวเกินกว่า 48 ชั่วโมงได้แต่ต้องไม่เกิน 7 วัน”

ส่วนการควบคุมตัวในชั้นศาลนั้น เป็นกรณีที่หากเกิดความจำเป็นเพื่อที่จะต้องควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้เกินกว่ากำหนดดังกล่าว พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะต้องยื่นคำร้องขอหมายจับผู้ต้องหาต่อศาล ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ศาลต้องถามผู้ต้องหาว่าจะคัดค้านหรือไม่โดยผู้ต้องหาอาจยื่นพยานหลักฐานต่างๆ ประกอบการคัดค้านได้ และต้องเรียกพนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวนมาชี้แจงถึงความจำเป็นในการที่จะต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ ซึ่งหากศาลเห็นว่าไม่จำเป็นก็จะปล่อยตัวผู้ต้องหาไป ดังนั้น ศาลจึงมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการควบคุมตัวของเจ้าพนักงานอย่างแท้จริง

การปล่อยชั่วคราว หรือการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย จึงเป็นมาตรการหนึ่งที่ช่วยผ่อนคลายให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับอิสรภาพไปชั่วคราวตามหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดจริงและเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้แสวงหาพยานหลักฐานในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ เป็นการประสานประโยชน์ระหว่างรัฐกับเอกชนไว้ด้วยกันอันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย ทั้งนี้ การปล่อยชั่วคราวแบ่งออกเป็น 3 ประเภทซึ่งจะได้กล่าวในลำดับต่อไป

2.2 การปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายของประเทศไทย

การปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายไทยเป็นแนวคิดที่สืบเนื่องมาจากการที่จะให้เป็นหลักประกันที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดให้สามารถต่อสู้คดีพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนอย่างเต็มที่ โดยผ่อนคลายการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยจากการคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา “ผู้ถูกปล่อยชั่วคราว” ส่วนคำว่า “ก็ไม่ได้บัญญัติบทวิเคราะห์ศัพท์ให้ความหมายไว้เป็นการเฉพาะเช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) ฉบับที่ พ.ศ.2558 น่าจะมีความหมายว่า ผู้ซึ่งเจ้าพนักงานหรือศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายคำว่า “ประกัน” ไว้ว่า หมายถึงการรับรองว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งให้ปล่อยชั่วคราวจะปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียกของเจ้าพนักงานหรือศาล และถ้าผิดสัญญาการรับรองว่าจะใช้เงินจำนวนที่ระบุไว้”

2.2.1 ประเภทของการปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 และ 110 มี 3 ประเภท

1. การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 111 บัญญัติว่า “เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย ก่อนที่จะปล่อยไป ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียก”

วิธีการปล่อยปล่อยชั่วคราวตามมาตรานี้หมายถึง การปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีสัญญาประกันให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาล โดยกฎหมายไม่ได้กำหนดรูปแบบในส่วนหลักฐานของการปล่อยชั่วคราวแบบนี้ไว้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยเพียงแต่สาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือตามหมายเรียกเท่านั้น

⁸ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 เล่ม 132 ตอนที่ 127 ก ประกาศในราชกิจจานุเบกษา 30 ธันวาคม 2558

⁹ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525.หน้า 498

ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 กำหนดไว้เฉพาะในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไปเท่านั้น ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในวรรคสองกลับบัญญัติให้ศาลสามารถสั่งให้เรียกประกันหรือหลักประกันด้วยก็ได้ในคดีอย่างอื่นซึ่งหมายความว่า แม้คดีที่มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินห้าปีศาลก็สามารถให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันด้วย แต่วรรคสองได้กำหนดว่า “การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองจะเรียกจนเกินควรแก่กรณีมิได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวประกอบด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี¹⁰

2. การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 112 บัญญัติว่า “เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก่อนปล่อยไปให้ผู้ประกันหรือผู้เป็นหลักประกันลงลายมือชื่อในสัญญาประกันนั้น

ในสัญญาประกันนอกจากข้อความอย่างอื่นอันพึงมี ต้องมีข้อความดังนี้ด้วย

(1) ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหรือผู้ประกัน แล้วแต่กรณี จะปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียกของเจ้าพนักงานหรือศาล ซึ่งให้ปล่อยชั่วคราว

(2) เมื่อผิดสัญญาจะจ่ายเงินจำนวนที่ระบุไว้

ในสัญญาประกันจะกำหนดภาระหน้าที่หรือเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือผู้ประกันต้องปฏิบัติเกินความจำเป็นแก่กรณีมิได้¹¹”

วิธีการปล่อยปล่อยชั่วคราวตามมาตรานี้หมายถึง การปล่อยชั่วคราวโดยผู้ต้องหาหรือจำเลยเองหรือบุคคลอื่นเข้าทำสัญญาประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาลว่าจะปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียก โดยจะมาหรือนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย มาส่งตามวันเวลานัด หากไม่สามารถส่งตัวได้จะต้องเสียค่าปรับ หรือใช้เงินตามจำนวนในสัญญาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ในวรรคสามของมาตรา 112 นี้ได้กำหนดว่า ในสัญญา “ประกันจะกำหนดภาระหน้าที่หรือเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือผู้ประกันต้องปฏิบัติเกินความจำเป็นแก่กรณีมิได้”

¹⁰ มาตรา 110 วรรค 3 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558

¹¹ มาตรา 112 วรรค 3 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558

3.การปล่อยโดยไม่มีประกันและหลักประกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 112 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วและมาตรา 114 ที่บัญญัติเกี่ยวกับหลักประกันไว้ว่า “เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยให้มีประกันและหลักประกันด้วย ก่อนปล่อยตัวไป ให้ผู้ร้องขอประกันจัดหาหลักประกันมาดังต้องการ

หลักประกันมี 3 ชนิด คือ

(1) มีเงินสดมาวาง

(2) มีหลักทรัพย์อื่นมาวาง

(3) มีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์”

วิธีการปล่อยปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 114 นี้หมายถึง การปล่อยชั่วคราวโดยมีสัญญาประกัน พร้อมกับนำหลักประกันอย่างใด ๆ เช่น เงินสด หลักทรัพย์ต่าง ๆ มาวางเป็นประกัน หรือมีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์ ศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงินหากมีการผิดสัญญาประกันที่จะบังคับเอาจากหลักทรัพย์หรือบุคคลที่มาเป็นหลักทรัพย์

2.2.2 ประเภทของหลักประกัน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 มีอยู่ 3 ชนิด คือ

(1) มีเงินสดมาวาง

(2) มีหลักทรัพย์ต่าง ๆ เช่น ที่ดิน , พันธบัตรรัฐบาล, สลากออมสิน, ใบรับเงินฝากประจำของธนาคาร เชื้อที่ธนาคารเป็นผู้สั่งจ่ายหรือรับรองเป็นหลักประกัน หรือหลักทรัพย์มีค่าอื่น ๆ

(3) มีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์

ในการเรียกหลักประกันที่เป็นเงินสดหรือหลักทรัพย์ ศาลจะเรียกได้แต่จำนวนที่พอสมควรเท่านั้น ทั้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วรรค 3 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับ 30) พ.ศ. 2558 ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่า “จะเรียกหลักประกันเกินสมควรแก่กรณีมิได้”

2.3 หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของศาลในการปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราวในปัจจุบัน

การปล่อยชั่วคราวนั้นได้มีการบัญญัติไว้ในลักษณะ 5 หมวด 3 และได้มีการแก้ไขมาโดยลำดับซึ่งครั้งสุดท้ายแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558¹² ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2558 โดยแก้ไขเพิ่มเติมรวมทั้งสิ้น 4 มาตรา ได้แก่ มาตรา 108 วรรคสาม , 110 วรรคสาม , 117 วรรคสอง, 119

หลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ได้แก่ ผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง เช่น บิดา มารดา สามีภริยา บุตร ญาติพี่น้อง หรือทนายความของผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นต้น สามารถยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวต่อเจ้าพนักงานหรือศาลได้ ดังนี้

(1) เมื่อผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่และยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล ให้ยื่นต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี

(2) เมื่อผู้ต้องหาต้องขังตามหมายศาลและยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล ให้ยื่นต่อศาลนั้น

(3) เมื่อผู้ต้องหาถูกฟ้องแล้ว ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น

(4) เมื่อศาลอ่านคำพิพากษาศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์แล้ว แม้ยังมิได้มีการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกา หรือมีการยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วแต่ยังไม่ได้ส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น

ในกรณีที่ศาลชั้นต้นเห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว ให้ศาลชั้นต้นส่งอนุญาตมิฉะนั้นให้รับส่งคำร้องพร้อมสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อสั่ง แล้วแต่กรณี

(5) เมื่อศาลส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้ว จะยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ชำระคดีนั้น หรือจะยื่นต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณีก็ได้

¹² อ้างแล้ว หน้า 14

ในกรณีที่ยื่นต่อศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อสั่งแล้วแต่กรณี¹³

หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราวไม่ว่าจะเป็นในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในชั้นศาลก็ ตาม หลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว จะเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 โดยศาลต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

- (1) ความหนักเบาแห่งข้อหา
- (2) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด
- (3) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร
- (4) เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด
- (5) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่
- (6) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่
- (7) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้

ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขใหม่ได้กำหนดว่า “ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น”¹⁴

ดังนั้น นอกจากหลักเกณฑ์ตามมาตรา 108 แล้วในส่วน of พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลเองก็ยังมีระเบียบภายในที่ถือปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2548 และข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

¹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106

¹⁴ อ้างแล้ว หน้า 14

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 ยังไม่มีระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมหรือข้อบังคับประธานศาลฎีกาแต่อย่างใด มีเพียงกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.2556¹⁵ เท่านั้น

การกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว¹⁶

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น¹⁷ แต่จะกำหนดภาระหน้าที่หรือเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือผู้ประกันต้องปฏิบัติเกินความจำเป็นแก่กรณีมิได้¹⁸

ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินห้าปีขึ้นไปจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย หรือมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้¹⁹ เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย ก่อนที่จะปล่อยไปให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือมาเรียก²⁰

ตรงกันข้ามหากเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินห้าปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ การเรียกหลักประกันหรือหลักประกันจะเรียกเกินควรแก่กรณีมิได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกาแล้วแต่กรณี โดยหากปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ก่อนปล่อยตัวไปให้ผู้ร้องขอประกันจัดหาหลักประกันมาขึ้นประกอบกับคำร้องขอปล่อยชั่วคราวด้วย โดยหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวมี 3 ชนิด ซึ่งเป็นไปตามที่มาตรา 114 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติไว้ คือ 1.เงินสด 2.บุคคลมาเป็นหลักประกัน 3.หลักทรัพย์สิน

¹⁵ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนที่ 28 ก ลงวันที่ 22 มีนาคม 2556

¹⁶ สุรินทร์ มากชูจิต,ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา : ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา,วิทยานิพนธ์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2555 หน้า 85 - 92

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 112 วรรคสาม

¹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วรรคแรก

²⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 111

หลักเกณฑ์ในการไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108/1 บัญญัติว่าการสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราว จะกระทำได้อีกเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
- (2) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- (3) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น
- (4) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ

(5) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล

คำสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวต้องแสดงเหตุผล และต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว”

นอกจากนี้ ในกรณีที่ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในกรณีที่ศาลสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ร้องขอมีสติที่ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ โดยคำสั่งของศาลชั้นต้น ให้อุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ หรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา ให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องอุทธรณ์คำสั่งรับส่งคำสั่งดังกล่าวพร้อมด้วยสำนวนความ หรือสำเนาสำนวนความเท่าที่จำเป็นไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณา และมีคำสั่งโดยเร็ว คำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยื่นตามศาลชั้นต้นให้เป็นที่สิ้นสุด แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวใหม่²¹

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 ทวิ

2.4 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยตัวชั่วคราวตามกฎหมายไทย

เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวภายใต้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของ มลรัฐจอร์เจียแล้วมีความเหมาะสมและสามารถนำมาใช้กับกฎหมายไทยได้โดยหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในทำนองคล้ายคลึงกันในการใช้ดุลพินิจของศาลเพื่อพิจารณาการปล่อยตัวชั่วคราวตามมาตรา 108 โดยกำหนดให้ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

- (1) ความหนักเบาแห่งข้อหา
- (2) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด
- (3) พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร
- (4) เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด
- (5) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่
- (6) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่
- (7) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้กำหนดให้ศาลคำนึงถึงข้อต่างๆ ข้างต้นประกอบพร้อมทั้งกำหนดถึงเหตุที่ศาลจะสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 108/1

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้มีกระบวนการคัดค้านได้โดยแบ่งเป็น 2 กรณี กล่าวคือ

กรณีทีหนึ่ง ตามมาตรา 108/2 ในกรณีที่พยานสำคัญในคดีอาจได้รับภัยอันตรายอันเนื่องมาแต่การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พยานนั้นอาจคัดค้านการปล่อยชั่วคราวนั้นได้ โดยยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้วแต่กรณี

ถ้ามีคำคัดค้านการปล่อยชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลแล้วแต่กรณี พิจารณาคำคัดค้านดังกล่าวทันทีโดยให้มีอำนาจเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่ายมาสอบถามเพื่อประกอบการพิจารณาและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

กรณีที่สอง ตามมาตรา 109 ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาหรือถูกฟ้องในความผิดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี ถ้ามีคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลจะต้องถามพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือโจทก์ว่าจะคัดค้านประการใดหรือไม่ ถ้าไม่อาจถามได้โดยมีเหตุอันควร ศาลจะงดการถามเสียก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้

เมื่อเปรียบเทียบกับ การปล่อยชั่วคราวของมลรัฐจอร์เจีย กฎหมายไทยได้วางหลักเกณฑ์การพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและความน่าเชื่อถือในการปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการ จึงคล้ายคลึงกับกฎหมายของมลรัฐจอร์เจีย และยังกำหนดให้มีการคัดค้านในกรณีที่พยานสำคัญในคดีอาจได้รับภัยอันตรายและในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาหรือถูกฟ้องในความผิดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปีซึ่งกฎหมายของมลรัฐจอร์เจียก็กำหนดให้จำเลยต้องมีการพิสูจน์ได้แย้งในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ามีความผิด a serious violent felony และถูกตัดสินว่ามีความผิด a serious violent felony ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงจะต้องพิสูจน์เพื่อให้ศาลเชื่อมั่นในความแน่นอนที่จะปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการหรือไม่เป็นอันตรายต่อคนอื่นและชุมชน และอำนาจการพิจารณาทั้งหมดเป็นอำนาจของศาลในการใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงความเหมาะสมเป็นรายๆ ไป เช่นเดียวกัน

การปล่อยชั่วคราวภายใต้การควบคุมตัวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ศาลมีอำนาจสั่งให้ใช้มาตรการดังกล่าวตามมาตรา 108 วรรค 3

โดยผู้วิจัยเห็นควรว่า หากศาลมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวภายใต้การควบคุมตัวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ศาลอาจจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้มาตรการดังกล่าวคล้ายคลึงกับกฎหมายมลรัฐจอร์เจีย

2.5 หลักเกณฑ์การควบคุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาคตาม กฎหมายของต่างประเทศ

(1) กฎหมายมลรัฐจอร์เจีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประมวลกฎหมายของมลรัฐจอร์เจีย ลักษณะที่ 17 บทที่ 6 มาตรา 1.1 ได้วางหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวจำเลยในระหว่างพิจารณาที่ต้องใช้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

“ถ้าปรากฏต่อศาลว่า จำเลยอยู่ในเขตอำนาจศาลนั้นเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะใช้โปรแกรมการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาเป็นอำนาจของศาลที่สามารถใช้ดุลพินิจตัดสินและให้สิทธิจำเลยที่มีคุณสมบัติตามประมวลกฎหมายในส่วนนี้ปล่อยตัวไปภายใต้โปรแกรมการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาได้ ผู้พิพากษาเท่านั้นที่มีอำนาจในการใช้โปรแกรมการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษา ถ้าผู้พิพากษานั้นมีเขตอำนาจในการคุมขังความผิดที่เกิดขึ้นและจำเลยก็มีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการคุมขังภายใต้ อนุมาตรา อี แห่งประมวลกฎหมายมาตรา 17-6-1 เมื่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจได้คุมขังจำเลยแล้วได้กำหนดว่า จำเลยเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะได้ประกันตัวตามอนุมาตรา อี แห่งประมวลกฎหมายมาตรา 17-6-1 และได้ชำระเงินตามที่ศาลกำหนดในการปล่อยจากที่คุมขังแล้วศาลจะแจ้งไปยัง sheriff ว่า จำเลยจะถูกปล่อยในเงื่อนไขโปรแกรมการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์²²

²²²² Georgia Code 17-6-1.1(b) “If it appears, to the court that a defendant subject to its jurisdiction is a suitable candidate for electronic pretrial release and monitoring, the court may, in its sole discretion and subject to the eligibility requirements of this Code section, authorize the defendant to be released under the provisions of an electronic pretrial release and monitoring program. A judge may only authorize electronic pretrial release and monitoring if that judge has jurisdiction to set a bond for the offense charged and the defendant is otherwise eligible for bond under subsection (e) of Code Section 17-6-1. When a court of competent jurisdiction has already set bond for a defendant indicating that the defendant is otherwise eligible for release on bail pursuant to subsection (e) of Code Section 17-6-1, in addition to accepting cash in satisfaction of the bond set by a court, the court may instruct the sheriff that the defendant is to be released to an electronic pretrial release and monitoring program. ซีต้า ธนวิติวงศ์, “การควบคุมผู้ต้องโทษโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553 หน้า 68.

“ส่วนคุณสมบัติที่จะได้ประกันตัวตามอนุมาตรา 17-6-1 ที่ศาลอนุญาตให้ประกันตัวได้พบว่า

- (1) ผู้ต้องหาไม่มีความเสี่ยงที่จะหลบหนีจากเขตอำนาจศาลหรือไม่ปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการ
- (2) ผู้ต้องหาไม่คุกคามหรือเป็นอันตรายต่อบุคคลใดๆ และทรัพย์สินใดๆ ในชุมชน
- (3) ผู้ต้องหาไม่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดร้ายแรงในระหว่างพิจารณา และ
- (4) ผู้ต้องหาไม่มีความเสี่ยงที่จะทำการข่มขู่พยานหรือทำการขัดขวางใดๆ ต่อการจัดการความยุติธรรม²³

อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่ามีความผิด a serious violent felony และถูกตัดสินว่ามีความผิด a serious violent felony หรือความผิดตามกฎหมายของมลรัฐอื่นหรือของรัฐบาลกลาง ซึ่งถ้ากระทำความผิดในมลรัฐนี้ถือว่าเป็นความผิด a serious violent felony บุคคลนั้นจะต้องพิสูจน์ได้แย้งว่าไม่ใช่เงื่อนไขที่ทำให้ลดความเชื่อมั่นในการที่เขาจะปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาล

²³ Georgia Code 17-6-1(e) “A court shall be authorized to release a person on bail if the court finds that the person:

- (1) Poses no significant risk of fleeing from the jurisdiction of the court or failing to appear in court when required;
- (2) Poses no significant threat or danger to any person, to the community, or to any property in the community;
- (3) Poses no significant risk of committing any felony pending trial; and
- (4) Poses no significant risk of intimidating witnesses or otherwise obstructing the administration of justice.

However, if the person is charged with a serious violent felony and has already been convicted of a serious violent felony, or of an offense under the laws of any other state or of the United States which offense if committed in this would be a serious violent felony, there shall be a rebuttable presumption that no condition or combination of conditions will reasonably assure the appearance of the person as required or assure the safety of any other person or the community. As used in this subsection, the term “serious violent felony” means a serious violent felony as defined in Code Section 17-10-6.1.”

ต้องการหรือไม่ปลอดภัยต่อคนอื่นและชุมชนซึ่งความผิด a serious violent felony นั้นกำหนดไว้ในมาตรา 17-6-1²⁴

นอกจากวิธีประกันตัวภายหลังหรือเงื่อนไขพิเศษของการคุมขังจำเลยสามารถถูกปล่อยออกจากที่คุมขังในระหว่างพิจารณาได้ในเงื่อนไขที่จำเลยได้ปฏิบัติตามหลักการและเงื่อนไขของโปรแกรมการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาซึ่งได้รับความเห็นชอบ บริษัทที่เกี่ยวกับการคุมขัง ตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับการคุมขังหรือผู้จัดหาบริการในระหว่างพักการลงโทษจะเป็นผู้จัดหาในบริการนี้²⁵

จากหลักกฎหมายข้างต้น ได้วางหลักเกณฑ์การใช้มาตรการควบคุมจำเลยโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษา ดังนี้

ประการที่หนึ่ง การอนุญาตใช้มาตรการการควบคุมจำเลยโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาเป็นอำนาจของศาลที่มีเขตอำนาจในการตัดสินคดี

ประการที่สอง จำเลยที่มีสิทธิใช้โปรแกรมการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ก่อนพิพากษาต้องเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะใช้โปรแกรมดังกล่าวและจำเลยเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการประกันตัวตามอนุมาตรา อี ของประมวลกฎหมายในมาตรา 17-6-1 นอกจากนี้ จำเลยต้องให้เงินประกันตามที่ศาลกำหนด²⁶

กฎหมายมลรัฐจอร์เจียได้วางหลักเกณฑ์การปล่อยตัวชั่วคราวภายใต้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ดังนี้

²⁴ ชีต้า ธนจิตติวงศ์, “การควบคุมผู้ต้องโทษโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553 หน้า 69.

²⁵ Georgia Code 17-6-1(a) “In addition to other methods of posting bail or as special condition of bond, a defendant may be released from custody pending the trial of his or her case on the condition that the defendant comply with the terms and conditions of an electronic pretrial release and monitoring program which is approved pursuant to subsection (j) of this Code section. The sheriff of a county may enter into agreements with such approved providers. A bonding company, bonding agent, or probation service provider may be a provider of such services.

²⁶ ชีต้า ธนจิตติวงศ์, “การควบคุมผู้ต้องโทษโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553 หน้า 70-71.

จำเลยที่มีสิทธิใช้โปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในชั้นก่อนมีคำพิพากษา ต้องเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะใช้โปรแกรมดังกล่าวและจำเลยต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการประกันตัวตามอนุมาตรา อี แห่งประมวลกฎหมายในมาตรา 17-6-1

- (1) ผู้ต้องหาไม่มีความเสี่ยงที่จะหลบหนีจากเขตอำนาจศาลหรือจะไม่ปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการ
- (2) ผู้ต้องหาไม่ถูกละเมิดหรือเป็นอันตรายต่อบุคคลใดๆและทรัพย์สินใดๆในชุมชน
- (3) ผู้ต้องหาไม่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดร้ายแรงในระหว่างพิจารณา และ
- (4) ผู้ต้องหาไม่มีความเสี่ยงที่จะทำการข่มขู่พยานหรือทำการขัดขวางใดๆ ต่อการจัดการความยุติธรรม

นอกจากนี้ จำเลยต้องให้เงินประกันตามที่ศาลกำหนดและค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมโปรแกรมและหากผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่ามีความผิด a serious violent felony และถูกตัดสินว่ามีความผิด a serious violent felony ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงจะต้องพิสูจน์ได้แน่ชัดเพื่อให้เชื่อมั่นในความแน่นอนที่จะปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการหรือไม่เป็นอันตรายต่อคนอื่นและชุมชน

ส่วนการพิจารณาการอนุญาตให้ใช้การควบคุมจำเลยโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษานี้เป็นอำนาจของศาลที่มีเขตอำนาจในการตัดสินคดี ศาลสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างมากและให้สิทธิปล่อยตัวไปภายใต้โปรแกรมโดยใช้ดุลพินิจพิจารณาคุณสมบัติว่าจำเลยเหมาะสมที่จะปล่อยตัวไปและเหมาะสมที่จะให้ใช้โปรแกรมดังกล่าวหรือไม่

เมื่อศาลอนุญาตให้ใช้มาตรการดังกล่าวแล้ว จำเลยที่ถูกปล่อยตัวโดยโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาจะต้องผูกพันภายใต้เงื่อนไขที่ศาลอาจกำหนดเกี่ยวกับโปรแกรมดังนี้

1. ระยะเวลาคุมขังที่บ้าน
2. การปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้จัดหาโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษา
3. ปฏิบัติตามคำสั่งศาลหรือเงื่อนไขพิเศษของการคุมขังซึ่งรวมทั้งคำสั่งโดยตรงซึ่งไม่มีในสัญญาหรือคำสั่งที่สร้างขึ้นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมกับผู้เสียหายหรือบุคคลที่เข้ามาหรืออยู่ใกล้กับที่คุมขัง
4. คำสั่งโดยตรงให้จำเลยจะต้องอุปการะและจัดหาค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ผู้ที่อยู่ในอุปการะของตนอย่างเต็มความสามารถ
5. การจำกัดและควบคุมการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

6. การห้ามออกจากบ้านยามวิกาล
7. การจำกัดการทำงานและการจ้างงาน
8. คำสั่งโดยตรงที่ผู้ต้องหาต้องได้รับการตรวจการหายใจ เลือด ปัสสาวะในเวลาใดเวลาหนึ่ง
9. การจำกัดในการเดินทาง
10. คำสั่งโดยตรงเกี่ยวกับอุปกรณ์ของโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาจะต้องถูกเก็บรักษาในสภาพการใช้งานได้ดี
11. คำสั่งโดยตรงที่บุคคลที่ละเว้นจากการฝ่าฝืนกฎหมายอาญาของรัฐ เมือง หรือเทศบาล
12. คำสั่งโดยตรงเกี่ยวกับการจ่ายค่าธรรมเนียมของโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษา
13. การหักเงินเพื่อชดใช้ค่าธรรมเนียมของโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษา
14. ข้อกำหนดในการอนุญาตให้มีการรักษาพยาบาลอย่างเหมาะสม
15. ข้อกำหนดในการจัดหาสิ่งจำเป็นอย่างเหมาะสม เช่น ไปซื้อของใช้
16. ข้อกำหนดสำหรับการเข้าร่วมศึกษา พื้นฟูเหนือโปรแกรมบำบัด และ
17. เงื่อนไขอื่นๆ ที่ศาลเห็นสมควร

อย่างไรก็ตาม ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการเพิกถอนจำเลยจากการเป็นผู้เข้าร่วมในการใช้โปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาในเวลาใดก็ได้ ซึ่งกรณีนี้ จำเลยต้องกลับเข้าสู่ที่คุมขังโดยทันที และในกรณีที่ศาลที่มีเขตอำนาจพบว่าจำเลยละเมิดหลักการหรือเงื่อนไขของโปรแกรมดังกล่าวหรือพบว่าจำเลยให้ข้อมูลที่ผิดเกี่ยวกับคุณสมบัติในการเข้าร่วมการปล่อยตัวโดยใช้โปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษารวมทั้งชื่อ วันเกิด ที่อยู่หรือข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ การเข้าร่วมโปรแกรมการปล่อยตัวโดยใช้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษานั้นจะสิ้นสุดลงทันทีและจำเลยจะถูกจับสำหรับการฝ่าฝืนการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงาน และจะถูกนำตัวกลับไปคุมขังที่เรือนจำหรือสถานที่ที่จำเลยถูกปล่อยตัวออกมา

(2) กฎหมายอังกฤษ

ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ สามารถสรุปได้โดยลำดับ

1. หลักเกณฑ์การใช้การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

การปล่อยชั่วคราวในขั้นตอนก่อนมีคำพิพากษาตาม The Bail Act 1976 มีหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

ในการปล่อยชั่วคราวมาตรา 3 (6) กำหนดให้บุคคลที่ได้รับการประกันตัวอาจถูกกำหนดให้ปฏิบัติตามด้วยข้อกำหนดก่อนปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือหลังจากนั้น เนื่องจากปรากฏต่อศาลว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประกันว่า บุคคลนั้นยินยอมให้คุมขังโดยจะไม่กระทำความผิด ขณะให้ประกันตัวและจะไม่รบกวนพยานหรือกระทำการอื่นเป็นการขัดขวางแนวทางของการปฏิบัติเพื่อความยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคนอื่นหรือจุดมุ่งหมายที่จะสามารถสอบสวนหรือรายงานทำให้ช่วยเหลือศาลพิจารณาเกี่ยวกับความผิด ซึ่งก่อนกำหนดเวลาจะได้รับการสัมภาษณ์จาก an authorized advocate หรือ an authorized ซึ่งเป็นที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความตามที่กฎหมายกำหนด²⁷

ข้อกำหนดที่กำหนดตามมาตรา 3 (6) นั้น รวมถึงข้อกำหนดการควบคุมตัวโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ด้วย ซึ่งการกำหนดข้อกำหนดการควบคุมตัวโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มีเงื่อนไขเพิ่มเติมแบ่งเป็นกรณีตามมาตรา 3AA เป็นกรณีบุคคลซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ตามมาตรา 3AB นั้นเป็นกรณีบุคคลอื่นๆ ส่วนมาตรา 3AC นั้นใช้กับทุกกรณี ซึ่งข้อกำหนดการควบคุมตัวโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 3AA ถึงมาตรา 3AC ดังกล่าวนั้น หมายถึง ข้อกำหนดที่กำหนดเพื่อจุดมุ่งหมายเป็นการประกันด้วย

²⁷ Section 3 (6) He may be required to comply, before release on bail or later, with such requirements as appear to the court to be necessary to secure that-

- (a) he surrenders to custody,
- (b) he does not commit an offence while on bail,
- (c) he does not interfere with witnesses or otherwise obstruct the course of justice whether in relation to himself or other person,
- (d) he makes himself available for the purpose of enabling inquiries or a report to be made to assist the court in dealing with him for the offence.
- (e) before the time appointed for him to surrender to custody, he attends an interview with an authorised advocate or authorised litigator, as defined by section 119(1) of the Courts and Legal Services Act 1990.

การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดอื่นที่กำหนดเป็นเงื่อนไขในการประกันตัว²⁸

เงื่อนไขการกำหนดให้ใช้การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการให้ประกันตัวกรณีเด็กและเยาวชน²⁹

มาตรา 3AA การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกันตัว

(1) การร้องขอให้ควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ศาลจะไม่กำหนดให้ใช้ในเด็กหรือเยาวชนเว้นแต่จะเข้าเงื่อนไขดังต่อไปนี้

²⁸ Section 3 (6ZAA) The requirements which may be imposed under subsection (6) include electronic monitoring requirements.

The imposition of electronic monitoring requirements is subject to section 3AA (in the case of a child or young person), section 3AB (in the case of other persons) and section 3AC (in all cases)

(6ZAB) In this section 3AA to 3AC “electronic monitoring requirements” means requirements imposed for the purpose of securing the electronic monitoring of a person compliance with any other requirement imposed on him as a condition of bail.

²⁹ The Bail Act 1976 Section 3AA Conditions for the imposition of electronic monitoring requirements: children and young person.

(1) A court shall not impose on a child or young person a requirement under section 3(6ZAA) above (an “electronic monitoring requirement”) unless each of the following conditions is satisfied.

(2) The first condition is that the child or young person has attained the age of twelve years.

(3) The second condition is that—

(a) the child or young person is charged with or has been convicted of a violent or sexual offence, or an offence punishable in the case of an adult with imprisonment for a term of fourteen years or more; or

(b) he is charged with or has been convicted of one or more imprisonable offences which, together with any other imprisonable offences of which he has been convicted in any proceedings—

(i) amount, or

(ii) would, if he were convicted of the offences with which he is charged, amount,

to a recent history of repeatedly committing imprisonable offences while remanded on bail or to local authority accommodation.

(4) The third condition is that the court is satisfied that the necessary provision for dealing with the person concerned can be made under arrangements for the electronic monitoring of persons released on bail that are currently available in each local justice area which is a relevant area.

(5) The fourth condition is that a youth offending team has informed the court that in its opinion the imposition of such a requirement will be suitable in the case of the child or young person.

(2) เงื่อนไขแรก คือ เด็กหรือเยาวชนได้อายุ 12 ปีบริบูรณ์แล้ว

(3) เงื่อนไขที่สอง คือ

(a) เด็กหรือเยาวชนที่จะถูกทำโทษต้องกระทำความผิดร้ายแรงหรือความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดที่มีโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ซึ่งมีโทษจำคุก 14 ปีหรือมากกว่า

(b) เขาถูกจับเพราะได้กระทำความผิดหนึ่งครั้งหรือมากกว่าในความผิดที่มีโทษจำคุกกับ

ความผิด

อื่นที่มีโทษจำคุกที่เขาได้ทำในขณะที่ถูกจำคุกอยู่

(i) จำนวน หรือ

(ii) ถ้าเขาทำความผิดซึ่งเป็นเหตุให้เขาถูกจับซ้ำอีกในขณะที่อยู่ในประกันหรืออยู่ใน

ประกัน

หรืออยู่ในที่พักอาศัยของท้องถิ่น

(4) เงื่อนไขที่สาม คือ ศาลเห็นว่าเป็นข้อกำหนดจำเป็นสามารถทำได้ภายในการจัดการสำหรับการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ปล่อยให้ประกันตัวซึ่งสามารถใช้ได้ในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

(5) เงื่อนไขที่สี่ คือ a youth offending team ได้แจ้งต่อศาลว่ามีความเห็นในการวางข้อกำหนดให้ควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความเหมาะสมในกรณีเด็กหรือเยาวชนนี้โดย a youth offending team นั้นเป็นคณะบุคคลที่ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ตำรวจและบุคคลที่แต่งตั้งจาก a health authority และ the chief education officer³⁰

ส่วนเงื่อนไขการกำหนดให้ใช้การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการให้ประกันตัวกรณีบุคคลอื่นๆ นั้น ศาลจะไม่วางข้อกำหนดการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์กับบุคคลซึ่งอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ ยกเว้นเข้าเงื่อนไขดังต่อไปนี้

³⁰ Crime and Disorder Act 1998 Section 39 Youth offending teams.

(5) A youth offending term shall include at least one of each of the following, namely-

(a) a probation officer;

(b) a social worker of a local authority social services department;

(c) a police officer;

(d) a person nominated by a health authority any part of whose area lies within the local authority's area;

(e) a person nominated by a chief education officer appointed by the local authority under section 532 of the(1996 c.56.) Education Act 1996.

เงื่อนไขแรก คือ ศาลเห็นว่าไม่วางข้อกำหนดการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แล้วบุคคลนั้นจะไม่ได้รับการประกันตัว

เงื่อนไขที่สอง คือ ศาลเห็นว่าเป็นข้อกำหนดจำเป็นสามารถทำได้ภายใต้การจัดการสำหรับควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ปล่อยให้ประกันตัวซึ่งสามารถใช้ได้ในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

เงื่อนไขที่สาม คือ ถ้าเป็นกรณีบุคคลซึ่งอายุ 17 ปี a youth offending team ต้องแจ้งต่อศาลว่ามีความเห็นในการวางข้อกำหนดให้ควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความเหมาะสมในกรณีนี้³¹

นอกจากนี้ เงื่อนไขทั่วไปของการกำหนดให้ใช้การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการให้ประกันตัว กรณีที่ศาลวางข้อกำหนดให้การควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นเงื่อนไขของการประกันตัว ข้อกำหนดนั้นต้องรวมถึงข้อกำหนดความรับผิดชอบเนื่องจากการควบคุม แต่บุคคลนั้นอาจไม่ต้องรับผิดชอบในการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้ซึ่งประกันตัว ยกเว้นที่กำหนดไว้เฉพาะในคำสั่งของ the Secretary of State³²

อย่างไรก็ตาม ในการวางข้อกำหนดนั้น the Secretary of State อาจกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อวางระเบียบของข้อกำหนดการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการประกันตัวซึ่งข้อกำหนดที่กำหนดอาจแตกต่างกันในกรณีที่ต่างกัน³³

³¹ The bill Act 1976 Section 3AB Conditions for the imposition of electronic monitoring requirements : other persons.

(1) A court may not impose electronic monitoring requirements on a person who has attained the age of seventeen unless each of the following conditions is met.

(2) The first condition is that court is satisfied that without the electronic monitoring requirements the person would not be granted bail.

(3) The second condition is that the court is satisfied that the necessary provision for dealing with the person concerned can be made under arrangements for the electronic monitoring of persons released on bail that are currently available in each local justice area which is relevant area.

(4) If the person is aged seventeen, the third condition is that a youth offending team has informed the court that in its option the imposition of electronic monitoring requirements will be suitable in his case.

³² The bill Act 1976 Section 3AC Electronic monitoring : general provisions.

(1) Where a court impose electronic monitoring requirements as a conditions of bill, the requirements must include provision for making a person responsible for the monitoring.

(2) A person may not be made responsible for the electronic monitoring of a person on bill unless he is of a description in an order made by the Secretary of State.

³³ The bill Act 1976 Section 3AC (3) The Secretary of State may make rules for regulating-

(a) the electronic monitoring of persons on bail;

2.กระบวนการหลังจากการใช้การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์

เมื่อได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยการควบคุมโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แล้ว หากมีการหลบหนีนั้นเป็นความผิดซึ่งกำหนดไว้ว่า ถ้าบุคคลซึ่งปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาไม่ยินยอมให้คุมขังโดยปราศจากมูลเหตุอันสมควรเขาจะต้องมีความผิดหรือถ้าบุคคลซึ่งปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันในกระบวนการพิจารณาคดีอาญาและมีมูลเหตุอันสมควรจึงไม่ยินยอมให้คุมขังตามสถานที่กำหนดทันทีหลังจากเวลาที่กำหนด ทั้งๆที่สามารถทำได้อย่างมีเหตุผล เขาจะมีความผิด³⁴ โดยความผิดนั้นเป็นโทษซึ่งถ้าไม่ตัดสินลงโทษอย่างรวบรัดก็เป็นการละเมิดอำนาจศาลอาญาซึ่งศาล magistrates court พิจารณาลงโทษบุคคลในความผิดหลบหนีดังกล่าว แต่ถ้าศาลคิดว่าพฤติการณ์ของความผิดควรจะลงโทษสำหรับความผิดนั้นเกินอำนาจศาลที่จะลงโทษหรือในกรณีที่ส่งตัวให้ศาล Crown court พิจารณาสำหรับความผิดอื่นที่จัดไว้โดยศาลก่อนสำหรับความผิดนั้นซึ่งกระทำในการคุมขังหรือให้ประกันตัว ให้ศาล Crown court พิจารณา โดยบุคคลซึ่งกระทำผิดเล็กน้อยและไม่กระทำผิดให้ศาล Crown court พิจารณาจะมีความผิดจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนบุคคลที่พิพากษาว่ากระทำผิดหรือเป็นการละเมิดอำนาจศาล อาจจำคุกไม่เกิน 12 เดือนหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ³⁵

(b) without prejudice to the generality of paragraph (a), the function of persons made responsible for such monitoring.

(4) The rules may make different provision for different cases.

(5) Any power of the Secretary of State to make an order or rules under this section is exercisable by statutory instrument.

(6) A statutory instrument containing rules under this section shall be subject to annulment in pursuance of a resolution of either House of Parliament.

(7) For the purposes of section 3AA or 3AB a local justice area is a relevant area in relation to a purposes of electronic monitoring requirement if the court considers that it will not be practicable to secure the electronic monitoring in question unless electronic monitoring arrangements are available in that area.

(8) Nothing section 3,3AA or 3AB is to be taken to require the Secretary of State to ensure that arrangements are made for the electronic monitoring of persons released on bail.

³⁴ Section 6 offence of absconding by person released on bail (1) If a person who has been released on bail in criminal proceedings fails without reasonable cause to surrender to custody he shall be guilty an offence.

(2) If person who-

(a) has been released on bail in criminal proceedings, and

(b) having reasonable cause therefor, has failed to surrender to custody, fails to surrender to custody at the appointed place as soon after the appointed time as is reasonably practicable he shall be guilty of an offence.

³⁵ Section 6 (5) An offence under subsection (1) or (2) above shall be punishable either on summary conviction or as if it were a criminal contempt of court.

หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษานั้น กฎหมายอังกฤษกำหนดไว้ใน The Bail Act 1976 มีหลักเกณฑ์โดยสรุปดังนี้

ในการปล่อยตัวชั่วคราว กฎหมายกำหนดให้บุคคลที่ได้รับการประกันตัวอาจถูกกำหนดให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดก่อนปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันซึ่งรวมถึงข้อกำหนดการควบคุมตัวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ด้วย ถ้าปรากฏต่อศาลว่า มีความจำเป็นเพื่อประกันว่าบุคคลนั้นยินยอมให้คุมขังโดยจะไม่กระทำความผิดขณะให้ประกันตัวและไม่รบกวนพยานหรือกระทำการอื่นเป็นการขัดขวางแนวทางของการปฏิบัติเพื่อความยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคนอื่น หรือจุดมุ่งหมายที่จะสามารถสอบสวนหรือรายงานทำให้ช่วยเหลือศาลพิจารณาเกี่ยวกับความผิด โดยก่อนที่จะกำหนดเวลาในการคุมขังนั้นจะได้รับการสัมภาษณ์จาก an authorized advocate หรือ an authorized litigator ซึ่งเป็นที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความตามที่กฎหมายกำหนด

การกำหนดข้อกำหนดการควบคุมตัวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยชั่วคราวนี้ตามมาตรา 3AA ถึง มาตรา 3AC ให้กำหนดเพื่อจุดมุ่งหมายเป็นการประกันด้วยการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดอื่นที่กำหนดเป็นเงื่อนไขในการประกันตัวซึ่งมีหลักเกณฑ์ทั่วไปตามมาตรา 3AA และมีเงื่อนไขเพิ่มเติมในกรณีบุคคลซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนตามมาตรา 3AA และกรณีบุคคลอื่นๆ ตามมาตรา 3AB

กรณีเด็กและเยาวชน ศาลจะปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดให้ใช้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่อเมื่อ

- (1) เด็กหรือเยาวชนต้องมีอายุ 12 ปีบริบูรณ์แล้ว
- (2) เด็กหรือเยาวชนที่จะถูกทำโทษต้องกระทำความผิดร้ายแรงหรือเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดที่มีโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป หรือกรณีที่ถูกกล่าวหาว่า

(6) Where a magistrates court convicts a person of an offence under subsection (1) or (2) above the court may, if think-
(a) that the circumstances of the offence are such that greater punishment should be inflicted for that offence than the court has power to inflict, or

(b) in a case where it commits that person for trial to the Crown Court for another offence, that it would be appropriate for him to be dealt with for the offence under subsection (1) or (2) above by the court before which he is tried for the other offence, commit him in custody or on bail to the Crown Court for sentence.

(7) A person who is convicted summarily of an offence under subsection (1) or (2) above and is not committed to the Crown Court for sentence shall be liable to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to a fine not exceeding level 5 on the standard scale or both and a person who is so committed for sentence or is dealt with as for such a contempt shall be liable to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to a fine or to both.

กระทำความผิดในความผิดที่มีโทษจำคุกพร้อมทั้งความผิดอื่นที่มีโทษจำคุกซึ่งได้กระทำความผิดในกระบวนการพิจารณาคือถ้าเขาทำความผิดซึ่งเป็นเหตุให้เขาถูกกล่าวหาซ้ำอีกในขณะที่อยู่ในประกันหรืออยู่ในที่พักเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

(3) ศาลเห็นว่าเป็นข้อกำหนดจำเป็นสามารถทำได้ภายใต้การจัดการสำหรับการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ที่ให้ประกันตัวซึ่งสามารถใช้ได้ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

(4) ในกรณีเด็กหรือเยาวชนนี้ a youth offending team ต้องได้แจ้งต่อศาลว่ามีความเห็นในการวางข้อกำหนดให้ควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความเหมาะสม โดย a youth offending team นั้นเป็นคณะบุคคลที่ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และบุคคลที่แต่งตั้งจาก a health authority และ the chief education office

ส่วนในการปล่อยชั่วคราวในกรณีบุคคลอื่นๆ นั้น ศาลจะไม่วางข้อกำหนดการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับบุคคลซึ่งอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ ยกเว้นเข้าเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ศาลเห็นว่า ถ้าไม่วางข้อกำหนดการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แล้วบุคคลนั้นจะไม่ได้รับการประกันตัว

(2) ศาลเห็นว่า เป็นข้อกำหนดจำเป็นสามารถทำได้ภายใต้การจัดการสำหรับการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ที่ให้ประกันตัวซึ่งสามารถใช้ได้ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

(3) ถ้าเป็นบุคคลซึ่งอายุ 17 ปี a youth offending team ต้องได้แจ้งต่อศาลว่ามีความเห็นในการวางข้อกำหนดให้ควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกรณีนี้มีความเหมาะสม

นอกจากนี้ เงื่อนไขทั่วไปของการกำหนดให้ใช้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการประกันตัวนั้น กรณีที่ศาลวางข้อกำหนดดังกล่าวเป็นเงื่อนไขของการประกันตัว ข้อกำหนดนั้นต้องรวมถึงข้อกำหนดความรับผิดชอบเนื่องจากการควบคุมด้วย แต่บุคคลนั้นอาจไม่ต้องรับผิดชอบในการควบคุมตัวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของผู้ซึ่งประกันตัว ยกเว้นที่กำหนดไว้ เฉพาะในคำสั่งของ The Secretary of State นอกจากนี้ ในการวางข้อกำหนด The Secretary of State อาจกำหนดกฎเกณฑ์เพื่อวางระเบียบของข้อกำหนดการควบคุมตัวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการประกันตัวซึ่งข้อกำหนดที่กำหนดอาจแตกต่างกันในกรณีที่แตกต่างกัน และหากมีการหลบหนีเมื่อได้มีการพิจารณาแล้วว่าการฝ่าฝืนมาตรการดังกล่าวจริง อาจมีความผิดฐานหลบหนีและอาจถูกพิพากษาลงโทษว่ากระทำความผิดหรือเป็นการละเมิดอำนาจศาลซึ่งมีโทษจำคุกสูงสุดถึง 12 เดือนหรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

จะเห็นได้ว่า กฎหมายของมลรัฐจอร์เจีย แม้เป็นการปล่อยชั่วคราวในขั้นตอนก่อนมีคำพิพากษา กฎหมายก็มีความรัดกุมเพราะคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม เมื่อศาลอนุญาตให้ใช้มาตรการดังกล่าวแล้ว จำเลยที่ถูกปล่อยโดยโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ยังต้องผูกพันภายใต้

เงื่อนไขที่ศาลอาจกำหนดเกี่ยวกับโปรแกรมอีกเพื่อทำการตรวจสอบและในกรณีที่ผู้ต้องหาบอกว่ามีความผิด a serious violent felony และถูกตัดสินว่ามีความผิด a serious violent felony ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรงก็ได้เพิ่มหลักเกณฑ์การพิจารณาให้เป็นภาระพิสูจน์ของจำเลยที่ต้องพิสูจน์ได้แย้งเพื่อให้เชื่อมั่นในความแน่นอนที่จะปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการหรือไม่ เป็นอันตรายต่อคนอื่นและชุมชนอีกด้วย ส่วนกฎหมายอังกฤษก็มีหลักเกณฑ์คล้ายคลึงกันว่า การที่ศาลจะใช้มาตรการดังกล่าวเป็นเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว นอกจากคำนึงถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปของการปล่อยชั่วคราวแล้วยังต้องคำนึงถึงเงื่อนไขอื่นๆ ประกอบด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อจุดมุ่งหมายเรื่องความปลอดภัยของสังคมเช่นเดียวกันกับกฎหมายของมลรัฐจอร์เจีย โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ในการใช้มาตรการดังกล่าวก็เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมการกระทำและให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายขึ้น โดยหากมีการฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ได้กำหนดไว้ในการปล่อยชั่วคราว ศาลจะเพิกถอนการใช้มาตรการดังกล่าวแล้วนำตัวกลับมาคุมขัง นอกจากนี้ ในการพิจารณาใช้มาตรการดังกล่าวกับเด็กและเยาวชนที่อายุตั้งแต่ 12 ถึง 17 ปี กฎหมายอังกฤษยังกำหนดหลักเกณฑ์ต้องได้รับความเห็นชอบในการใช้มาตรการดังกล่าวจาก a youth offending team เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมในแต่ละกรณีอีกด้วย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีการวิจัยดังนี้

1. ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาค้นคว้าจากตัวบทกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือ บทความกฎหมายจากวารสาร งานวิจัย ความเห็นของนักนิติศาสตร์ และสถิติผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และนำเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว
2. ศึกษาภาคสนาม (Field Study) นำความรู้ที่ได้จากข้อ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในเรื่องดังกล่าวจากผู้เกี่ยวข้องกับการกระบวนการปล่อยชั่วคราว

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก

(1) การสร้างและรูปแบบของแบบสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยในแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการหาข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์โดยสร้างแบบสัมภาษณ์จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และบางส่วนจากความคิดเห็นของผู้วิจัย เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่จะศึกษา ซึ่งแบบสัมภาษณ์จะมีรูปแบบของแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด อันสอบถามความคิดเห็นและทัศนคติต่อแนวทางการปล่อยตัวชั่วคราวด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีรายละเอียด ดังนี้

แบบสัมภาษณ์การวิจัย เรื่อง

“การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย ในกระบวนการยุติธรรม จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมี 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์/นำเสนอในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการ
นำผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมต่อไป และขอขอบคุณท่านในการให้ความร่วมมือในการให้
ข้อมูลในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ.....
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา.....
4. สถานะภาพการทำงาน.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญาควรเป็นอย่างไร
2. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญาสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการ
พิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำได้หรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่าการใช้การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลดี/ผลเสียอย่างไร
4. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางในการออกอนุบัญญัติหรือกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อให้สอดคล้อง
กับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่จะศึกษา และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นบุคลากรระดับปฏิบัติการและบริหารในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นักกฎหมาย และนักวิชาการ ประกอบด้วย ได้แก่ ผู้บริหารองค์กร พนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ผู้พิพากษา ตำรวจ และอาจารย์มหาวิทยาลัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างโดยประสานตรงและขอสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
2. รวบรวมแบบสอบถามพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ

3.6 การนำเสนอผลการศึกษา

คณะผู้ศึกษากำหนดนำเสนอในรูปแบบวิธีการบรรยายลักษณะสำคัญของข้อมูลที่รวบรวมได้

3.7 ระยะเวลาการวิจัย

10 วัน

3.8 แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน การดำเนินงาน	ระหว่างวันที่ 7 มีนาคม – 17 มีนาคม 2559									
	7	8	9	10	11	14	15	16	17	18
- กำหนดเค้าโครงการวิจัยและ วางแผนการวิจัย	↔									
- ทบทวนวรรณกรรมและ ผลงานวิจัยเกี่ยวข้อง		↔								
- การเก็บรวบรวมข้อมูล/ สัมภาษณ์เชิงลึก				↔	↔					
-สรุปวิเคราะห์ข้อมูลและ นำเสนอรายงาน							↔	↔		
- รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์										↔

ขั้นตอนการดำเนินงาน

- ขั้นตอนที่ 1** การกำหนดเค้าโครงการวิจัยและวางแผนงานวิจัย
ตั้งแต่วันที่ 7 - 8 มีนาคม พ.ศ.2559 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 วัน
1. ทำการศึกษาและตรวจสอบข้อมูลทุกมิติต่างๆ ที่มีอยู่ว่าเพียงพอหรือไม่
 2. จัดหาข้อมูลทุกมิติต่างๆ เพิ่มเติม
- ขั้นตอนที่ 2** ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ตั้งแต่วันที่ 8 – 9 มีนาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 วัน
- ขั้นตอนที่ 3** การเก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์เชิงลึก
ตั้งแต่วันที่ 10 - 14 มีนาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 วัน
- ขั้นตอนที่ 4** สรุปวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอรายงาน
ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม ถึง 17 มีนาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 วัน
1. จัดทำบทวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย
ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคม ถึง 16 มีนาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 วัน
 2. จัดทำรูปเล่มรายงานผลการวิจัยและตรวจสอบข้อผิดพลาดต่างๆ
ตั้งแต่วันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 วัน

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษาการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยมีเงื่อนไขให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายต่างประเทศได้แก่ กฎหมายมลรัฐจอร์เจีย ประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายอังกฤษ และกฎหมายไทยนั้น พบว่า แต่ละประเทศมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยในการปล่อยชั่วคราวมีความคล้ายคลึงกัน เนื่องจากประเทศดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยในการปล่อยชั่วคราว โดยเป็นเครื่องมือในการควบคุมตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจะไม่หลบหนี ก่อภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น โดยการนำมาใช้ไม่เพียงแต่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว แต่ยังได้คำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมอย่างมาก นอกจากนี้กฎหมายของประเทศดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์ในการนำการควบคุมตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีความยืดหยุ่น ซึ่งศาลสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นรายกรณีไป โดยพิจารณาถึงภูมิหลังและประวัติอาชญากรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลย ลักษณะการกระทำความผิด และสภาพแวดล้อมต่างๆ ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งให้ศาลใช้ดุลพินิจอย่างเปิดกว้างในการพิจารณาออกคำสั่ง

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ปัญหาในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม และวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยที่เกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม และมาตรา 117 วรรคสอง แต่ประเทศไทยยังไม่มีระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราวผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวยังเป็นมาตรการใหม่ จึงยังไม่มี ความชัดเจนในการใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวและมาตรการที่จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยต้องวิเคราะห์ปัญหาการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวทางพัฒนาต่อไป

4.1 ผลการศึกษา

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย

การปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 ถึงมาตรา 119 ทวิ มีสาระสำคัญว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิในการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวไม่ว่าในชั้นสอบสวนหรือในชั้นพิจารณา การพิจารณาว่าจะให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่นั้นต้องทำโดยรวดเร็ว และพิจารณาถึงปัจจัยที่กำหนดไว้ในมาตรา 108 วรรคหนึ่ง กล่าวคือพิจารณาว่า เมื่อปล่อยแล้วจะหลบหนีหรือไม่ จะยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือไม่ จะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาลหรือไม่ และจะก่อเหตุอันตรายประการอื่นหรือไม่ โดยการปล่อยนั้นจะมีประกันหรือไม่มีประกันก็ได้ ตามมาตรา 108/1 หากศาลพิจารณาแล้วไม่เข้าเหตุใดเหตุหนึ่งดังกล่าว ศาลต้องพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณา ซึ่งสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่ให้สันนิษฐานว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การปล่อยชั่วคราวถือเป็นหลัก แต่การไม่ปล่อยถือเป็นข้อยกเว้น แต่ทางปฏิบัติของศาลยังไม่สอดคล้องกับหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย เนื่องจากการปล่อยชั่วคราวที่ยึดถือหลักประกันเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นที่รัฐต้องควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนมีฐานะกับคนยากจนที่ต้องขอหาเดียวกัน แม้รัฐจะมีมาตรการจัดให้มีกรรมธรรม์ประกันภัยอิสรภาพและจัดตั้งกองทุนยุติธรรมเพื่อช่วยเหลือคนยากจนในการขอประกันตัวก็ตาม แต่มาตรการดังกล่าวไม่อาจจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างแท้จริง

ระบบการปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันมิได้สอดคล้องกับหลักการ กล่าวคือ คดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่าสามปี การปล่อยชั่วคราวเกือบทุกคดีจะเป็นการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและอ้างอิงบัญชีเกณฑ์มาตรฐานกลางหลักประกันผู้ต้องหาหรือจำเลย อันเนื่องมาจากหลักคิดที่ว่า เมื่อมีบุคคลมาประกันหรือวางทรัพย์สินเป็นหลักประกัน ผู้ประกันก็ต้องไม่ยากถูกบังคับตามสัญญาประกัน จึงย่อมมีแรงจูงใจในการติดตามควบคุมความประพฤติของผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ให้ผิดเงื่อนไขของศาล แต่หลักคิดดังกล่าวทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมระหว่างคนมีฐานะกับคนยากจน ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คนยากจนที่ไม่มีทรัพย์สินมาประกันตน ทั้งที่มีข้อหา พฤติการณ์สภาพแวดล้อม และความเสี่ยงต่างๆ เท่ากัน แต่ได้รับผลต่างกันคือ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีทรัพย์สินมาประกันตน ได้ปล่อยชั่วคราว แต่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ยากจนไม่มีทรัพย์สินมาประกันตนถูกต้องขัง เพียงเพราะต่างกันที่ฐานะทางการเงินเท่านั้น จึงเห็นได้

ว่า ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันอันเกิดจากแนวการปฏิบัติในการปล่อยชั่วคราวสร้างปัญหากับคนยากจนมากกว่าคนที่มีฐานะ

จากปัญหาการปล่อยชั่วคราวข้างต้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ศาลไม่ปล่อยชั่วคราวหรือให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดวงเงินประกันและเรียกหลักประกันเป็นหลักนั้น มีสาเหตุมาจากการที่ศาลขาดข้อมูลที่เพียงพอที่จะประเมินความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราวมาประกอบการพิจารณาสั่ง และขาดวิธีการประเมินความเสี่ยงที่เชื่อถือได้ ตลอดจนขาดกลไกการติดตามหรือควบคุมความประพฤติของผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างปล่อยชั่วคราว ในขณะที่พิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ศาลคงมีแต่เพียงข้อมูลเกี่ยวกับข้อหาพฤติการณ์ในการจับ และข้อกีดกันของพนักงานสอบสวนหรืออัยการหรือไม่เท่านั้น ซึ่งข้อมูลเท่าที่มีไม่เพียงพอที่จะพิจารณาความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราวได้อย่างถูกต้อง ผู้พิพากษาจึงต้องหาหลักอ้างอิงที่ปลอดภัย คือการเรียกประกันตามเกณฑ์มาตรฐานกลางเพื่อป้องกันการครหาว่าเลือกปฏิบัติซึ่งทำให้เกิดข้อสงสัยเรื่องทุจริต แต่แนวปฏิบัติเช่นนี้อาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำกัน และการเรียกประกันเป็นทรัพย์สินก่อให้เกิดช่องทางให้มีการแสวงหากำไรจากกระบวนการยุติธรรมในรูปแบบของผู้ประกันอาชีพ โดยแสวงหาผลตอบแทนจากค่าธรรมเนียมเป็นร้อยละของวงเงินประกันที่ศาลกำหนดแตกต่างกับการที่คนนำทรัพย์สินไปประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ทั้งนี้ค่าธรรมเนียมดังกล่าวจะไม่มีกำไรคืนให้ แม้ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไม่หลบหนีจนสิ้นสัญญาประกันก็ตาม หากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีและศาลสั่งปรับผู้ประกันด้วยเหตุผิดสัญญาประกัน ผู้ประกันย่อมมีสิทธิไต่เบี่ยผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ครบตามจำนวนที่รับผิดชอบศาล

ในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว หากศาลมีการประเมินความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราวอย่างเต็มที่แล้ว ผู้ต้องหาหรือจำเลยบางรายอาจได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลยก็ได้ ในทางกลับกัน กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน หากมีการพิจารณาความเสี่ยงอย่างถี่ถ้วนแล้ว อาจเป็นรายที่ไม่ควรให้ปล่อยชั่วคราวหรือควรให้ปล่อยโดยเรียกหลักประกันที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้ การให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ต้องพิจารณาปัจจัยของผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่ละราย ดังนั้น การแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องคือ ต้องจัดหาข้อมูล กำหนดวิธีการประเมินความเสี่ยงที่เชื่อถือได้ และมีกลไกการคุมความประพฤติหลังปล่อยชั่วคราวดังที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศสหราชอาณาจักรดำเนินการอยู่ ซึ่งการแก้ปัญหาดังที่ค้นหานั้น ย่อมมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างจริงจัง และประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐมากกว่าการขังผู้ต้องหาอย่างยั่งยืน³⁶

³⁶ รัชญานุช ตันติกุล, “อิสรภาพราคาแพงสำหรับคนจน: การปล่อยชั่วคราว สภาพปัญหา และหนทางแก้ไข (ตอนที่ 2)” คุลพาส เล่ม 1 ปีที่ 62 พ.ศ. 2558 หน้า 180.

ในการใช้ดุลพินิจของศาลในการปล่อยชั่วคราวตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 5.3 ข้อ 7 และข้อ 8 นั้น ถือเป็นเรื่องไม่ปกติ ตามแนวปฏิบัติโดยทั่วไปที่ให้ปล่อยโดยมีประกันเกือบทุกคดี โดยกำหนดวงเงินประกันตามเกณฑ์หรืออาจสูงกว่า และต้องให้วางหลักประกันเต็มวงเงินอีกด้วย การใช้ดุลพินิจที่ผิดแผกไปจากผู้พิพากษาท่านอื่นในศาลอาจก่อให้เกิดช่องโหว่ให้ผู้ที่ไม่หวังดีแอบอ้างชื่อเพื่อเรียกเงินจากผู้ต้องหาหรือผู้ขอประกันได้ยิ่งกว่าเดิม ในปัจจุบัน มีการร้องเรียนและลงโทษทางวินัยกับผู้พิพากษาอันเนื่องมาจากการใช้ดุลพินิจปล่อยชั่วคราวที่ไม่เป็นไปตามแนวปฏิบัติ แม้ไม่มีเรื่องทุจริตก็ตาม ดังนั้น การใช้ดุลพินิจต่างไปจากแนวปฏิบัติของศาลจึงเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่ง ตราบใดที่ยังไม่มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการปล่อยชั่วคราวเสียใหม่ ดังนั้น การรณรงค์ และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการใช้ดุลพินิจให้ปล่อยชั่วคราวตามข้อบังคับประธานศาลฎีกา จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ควรทำและสามารถดำเนินการได้ทันที หากดำเนินการได้สำเร็จ จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นได้ในเวลาอันรวดเร็ว

(2) แนวคิดและหลักเกณฑ์การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวชั่วคราวของต่างประเทศ

จากการศึกษาแนวคิดและหลักเกณฑ์การควบคุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษามาตามกฎหมายของต่างประเทศพบว่า กฎหมายของมลรัฐจอร์เจีย แม้เป็นการปล่อยชั่วคราวในขั้นตอนก่อนมีคำพิพากษา กฎหมายก็มีความรัดกุมเพราะคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม เมื่อศาลอนุญาตให้ใช้มาตรการดังกล่าวแล้ว จำเลยที่ถูกปล่อยโดยโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ยังต้องผูกพันภายใต้เงื่อนไขที่ศาลอาจกำหนดเกี่ยวกับโปรแกรมอีกเพื่อทำการตรวจสอบและในกรณีที่ผู้ต้องหากล่าวหาว่ามีความผิด a serious violent felony และถูกตัดสินว่ามีความผิด a serious violent felony ซึ่งเป็นความผิดอาญาร้ายแรงก็ได้เพิ่มหลักเกณฑ์การพิจารณาให้เป็นภาระพิสูจน์ของจำเลยที่ต้องพิสูจน์ได้แย่งเพื่อให้เชื่อมั่นในความแน่นอนที่จะปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการหรือไม่ เป็นอันตรายต่อคนอื่นและชุมชนอีกด้วย ส่วนกฎหมายอังกฤษก็มีหลักเกณฑ์คล้ายคลึงกันว่า การที่ศาลจะใช้มาตรการดังกล่าวเป็นเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว นอกจากคำนึงถึงหลักเกณฑ์ทั่วไปของการปล่อยชั่วคราวแล้วยังต้องคำนึงถึงเงื่อนไขอื่นๆประกอบด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อจุดมุ่งหมายเรื่องความปลอดภัยของสังคมเช่นเดียวกันกับกฎหมายของมลรัฐจอร์เจียโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ในการใช้มาตรการดังกล่าวก็เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมการกระทำและให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายขึ้น โดยหากมีการฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ได้กำหนดไว้ในการปล่อยชั่วคราว ศาลจะเพิกถอนการใช้มาตรการดังกล่าวแล้วนำตัวกลับมาคุมขัง

ส่วนในประเทศสหราชอาณาจักร กฎหมายให้ศาลมีอำนาจใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนอายุ 12 ปีบริบูรณ์ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความผิดที่มีโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 14 ปี และผู้ต้องหาหรือจำเลยอายุ 17 ปีบริบูรณ์ กระทำความผิดฐานลักทรัพย์และกระทำความผิดรุนแรง อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาใช้มาตรการดังกล่าวกับเด็กและเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 12 ถึง 17 ปี นั้น กฎหมายอังกฤษกำหนดหลักเกณฑ์ให้ต้องได้รับความเห็นชอบในการใช้มาตรการดังกล่าวจาก a youth offending team เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมในแต่ละกรณีอีกด้วย

เมื่อเปรียบเทียบกับ การปล่อยชั่วคราวของมลรัฐจอร์เจีย กฎหมายไทยได้วางหลักเกณฑ์การพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและความน่าเชื่อถือในการปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการ จึงคล้ายคลึงกับกฎหมายของมลรัฐจอร์เจีย และยังกำหนดให้มีการคัดค้านในกรณีที่พยานสำคัญในคดีอาจได้รับภัยอันตรายและในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องหาหรือถูกฟ้องในความผิดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี ในขณะที่กฎหมายของมลรัฐจอร์เจียก็กำหนดให้จำเลยต้องมีการพิสูจน์โต้แย้งในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ามีความผิด a serious violent felony และถูกตัดสินว่ามีความผิด a serious violent felony ซึ่งเป็นความผิดอาญาร้ายแรงจะต้องพิสูจน์เพื่อให้ศาลเชื่อมั่นในความแนบแน่นที่จะปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการหรือไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นและชุมชน และอำนาจการพิจารณาทั้งหมดเป็นอำนาจของศาลในการใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงความเหมาะสมเป็นรายๆ ไป เช่นเดียวกัน

โดยผู้วิจัยเห็นควรว่า หากศาลมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวภายใต้การควบคุมตัวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ศาลอาจจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้มาตรการดังกล่าวคล้ายคลึงกับกฎหมายมลรัฐจอร์เจีย

(3) แนวทางการบังคับใช้กฎหมายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หลักเกณฑ์การควบคุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยชั่วคราว ตามมาตรา 108 วรรคสามแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีสาระสำคัญว่า “ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนด เงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่ง ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อ ผู้นั้นมีพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น”

จากบทบัญญัติของกฎหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปรณ์อิเล็กทรอนิกส์ยังมีได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ประเภทความผิด และประเภทผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ชัดเจน นอกจากนี้ การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ยังไม่มีกำหนดให้ชัดเจนว่า เงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่สำหรับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่ต้องใส่อุปรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควรเป็นในรูปแบบใด กล่าวคือ ให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวอยู่ในสถานที่กักขังที่กำหนด หรือ อยู่ในบ้าน ส่วนเงื่อนไขอื่นๆ ที่ให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวต้องปฏิบัติตามนั้น ก็ยังมีได้กำหนดว่าควรเป็นอย่างไร

นอกจากนี้ มีประเด็นคำถามว่า จำนวนวันที่คุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยอุปรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในสถานที่ที่กำหนดหรือที่บ้านจะเทียบเท่ากับการคุมขังหรือจำคุกในเรือนจำเป็นเวลา 1 วัน หรือไม่ ประเด็นต่อมาคือ ควรนำหลักการนับโทษจำคุกตามมาตรา 22 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่ว่า “ถ้าผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษา ให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา...” มาใช้กับการคุมขังโดยอุปรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้หรือไม่ ในอังกฤษและเวลส์ จำนวนหนึ่งวันของการคุมขังโดยอุปรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้เทียบเท่ากับจำนวนครึ่งวันของการคุมขังในเรือนจำ³⁷

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยทำลายอุปรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใด ให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นหนีหรือจะหลบหนีตามมาตรา 117 วรรค 2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ทำลายอุปรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน จึงควรมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย และให้ผู้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ชดเชยค่าเสียหายด้วย

จากประเด็นปัญหาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ศาลยุติธรรมควรออกระเบียบให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม และมาตรา 117 วรรคสองด้วย

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงสถานที่ที่ใช้กักขังผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณาโดยใช้อุปรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้น มีประเด็นปัญหาว่า จะใช้สถานที่ใด รูปแบบใดในการกักขังผู้ถูกปล่อยชั่วคราวดังกล่าว เนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นระหว่างสอบสวนหรือพิจารณา เมื่อพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้บัญชาการเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามหมายขังร้องขอ หรือเมื่อศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอหรือตามที่ศาลเห็นสมควร นอกจากเรือนจำก็ได้ โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้ร้องขอ หรือเจ้าพนักงานตามที่ศาลกำหนด ในการนี้ ศาลจะกำหนดระยะเวลาตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้” และมาตรา 89/1 วรรคสาม บัญญัติว่า “สถานที่อื่นตามวรรคหนึ่งต้องมีใช้สถานีดำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน โดยมีลักษณะตามที่

³⁷ Eric Maes and Benjamin Mine, “Some Reflections on the Possible Introduction of Electronic Monitoring As An Alternative to pre-Trial Detention in Belgium”, The Howard Journal of Criminal Justice, 5/2013 vol. 52 issue 2 page 151.

กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งต้องกำหนดวิธีการควบคุมและมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย” และมาตรา 89/1 วรรคสี่ บัญญัติว่า “เมื่อศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งแล้ว หากภายหลัง ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ปฏิบัติตามวิธีการหรือมาตรการตามวรรคสามหรือพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือให้ดำเนินการตามหมายข้างได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กฎหมายมิได้ให้คำนิยามของคำว่า “สถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอ” ให้ชัดเจนว่า ควรเป็นสถานที่ใดและรูปแบบใด ผู้วิจัยเห็นว่า ในกรณีที่ศาลพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณา ศาลจะมีคำสั่งให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นตามที่บุคคลดังกล่าวร้องขอหรือตามที่ศาลเห็นสมควรนอกจากเรือนจำก็ได้ โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้ร้องขอ หรือเจ้าพนักงานตามที่ศาลกำหนดก็ได้ ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาล อย่างไรก็ตาม เมื่อไม่มีการกำหนดสถานที่ให้ชัดเจนในกฎหมาย จะทำให้การปฏิบัติงานของผู้พิพากษาเป็นไปด้วยความยุ่งยาก ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้น จึงเห็นควรออกกฎกระทรวงซึ่งบัญญัติคำนิยามของคำว่า “สถานที่อื่น” และต้องกำหนดวิธีการควบคุมและมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย

แนวทางการบังคับใช้กฎหมายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม มาตรา 110 วรรคสาม มาตรา 117 วรรคสอง และมาตรา 112 ซึ่งประกาศและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2558 แล้วก็ตาม แต่แนวทางในการเรียกประกันหรือหลักประกัน รวมทั้งเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่างๆ ตลอดจนหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่จะบังคับตามบัญญัติข้างต้น ยังไม่มีกฎกระทรวงและข้อบังคับของประธานศาลที่ออกตามบทบัญญัติดังกล่าวมาเพื่อเป็นแนวการบังคับใช้ในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราว

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทยแล้ว โดยพิจารณาเทียบเคียงหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวภายใต้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของมลรัฐจอร์เจียแล้วมีความเหมาะสมและสามารถนำมาใช้กับกฎหมายไทยได้โดยหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในทำนองคล้ายคลึงกันในการใช้ดุลพินิจของศาลเพื่อพิจารณาการปล่อยชั่วคราว โดยพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ได้แก่ ความหนักเบาแห่งข้อหา พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร ความเชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันมีเพียงใดหรือไม่ ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่ ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่เกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่

ดังนั้น แนวทางในการบังคับใช้ในการปล่อยชั่วคราวศาลจึงพิจารณาโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและความน่าเชื่อถือในการปรากฏตัวต่อศาลเมื่อศาลต้องการ ทั้งนี้ อำนาจการพิจารณาทั้งหมดเป็น

อำนาจของศาลในการใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงความเหมาะสมเป็นรายๆ ไป และเมื่อศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวแล้วก็ต้องผูกพันตามโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

1. ระยะเวลาคุมขังที่บ้าน
2. การปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้จัดหาโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษา
3. ปฏิบัติตามคำสั่งศาลหรือเงื่อนไขพิเศษของการคุมขังซึ่งรวมทั้งคำสั่งโดยตรงซึ่งไม่มีในสัญญาหรือคำสั่งที่เพิ่มขึ้นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมกับผู้เสียหายหรือบุคคลที่เข้ามาหรืออยู่ใกล้กับที่คุมขัง
4. คำสั่งโดยตรงให้จำเลยจะต้องอุปการะและจัดหาค่าอุปการะเลี้ยงดูแก่ผู้ที่อยู่ในอุปการะของตนอย่างเต็มความสามารถ
5. การจำกัดและควบคุมการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์
6. การห้ามออกจากบ้านยามวิกาล
7. การจำกัดการทำงานและการจ้างงาน
8. คำสั่งโดยตรงที่ผู้ต้องหาต้องได้รับการตรวจการหายใจ เลือด ปัสสาวะในเวลาใดเวลาหนึ่ง
9. การจำกัดในการเดินทาง
10. คำสั่งโดยตรงเกี่ยวกับอุปกรณ์ของโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาจะต้องถูกเก็บรักษาในสภาพการใช้งานได้ดี
11. คำสั่งโดยตรงที่บุคคลที่ละเว้นจากการฝ่าฝืนกฎหมายอาญาของรัฐ เมือง หรือ เทศบาล
12. คำสั่งโดยตรงเกี่ยวกับการจ่ายค่าธรรมเนียมของโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษา
13. การหักเงินเพื่อชดใช้ค่าธรรมเนียมของโปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษา
14. ข้อกำหนดในการอนุญาตให้มีการรักษาพยาบาลอย่างเหมาะสม
15. ข้อกำหนดในการจัดหาสิ่งจำเป็นอย่างเหมาะสม
16. ข้อกำหนดสำหรับการเข้าร่วมศึกษา ฟันฟูหรือโปรแกรมบำบัด และ
17. เงื่อนไขอื่นๆ ที่ศาลเห็นสมควร

อย่างไรก็ตาม ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการเพิกถอนจากการเป็นผู้เข้าร่วมในการใช้โปรแกรมการควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษาในเวลาใดก็ได้ ซึ่งกรณีนี้ จำเลยต้องกลับเข้าสู่ที่คุมขังโดยทันที และในกรณีที่ศาลที่มีเขตอำนาจพบว่าจำเลยละเมิดหลักการหรือเงื่อนไขของโปรแกรมหักล้างหรือพบว่าจำเลยให้ข้อมูลที่ผิดเกี่ยวกับคุณสมบัติในการเข้าร่วมการปล่อยตัวโดยใช้โปรแกรมการควบคุม

โดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษารวมทั้งชื่อ วันเกิด ที่อยู่หรือข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ การเข้าร่วมโปรแกรมการปล่อยโดยใช้การควบคุมโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนมีคำพิพากษานั้นจะสิ้นสุดลงทันที และจำเลยจะถูกจับสำหรับการฝ่าฝืนการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานและจะถูกนำตัวกลับไปคุมขังที่เรือนจำหรือสถานที่ที่จำเลยถูกปล่อยตัวออกมา

(4) ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงวุฒิ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มได้สัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กร พนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ผู้พิพากษา ตำรวจ และอาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 8 ราย สรุปภาพรวมได้ ดังนี้

1. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรเป็นอย่างไร

- 1) ควรจะมีการบูรณาการระหว่างศาลกับกระทรวงยุติธรรม ในการจัดทำTOR งบประมาณ การศึกษาร่วมกัน มีทีมบริหารต้องเป็นหน่วยงานภาครัฐ ส่วนทีมปฏิบัติการที่ต้องควบคุม Monitor และเฝ้าระวังหากไม่พอจะมีการOutsource ทำระบบเชื่อมโยง กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อช่วยติดตามตัว
- 2) มีมาตรการชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายที่จะใช้กับกลุ่มใด มีการแยกประเภท ความผิด ใ้กรับผิดชอบ จัดทำเป็น Flow chart ศาลใช้ในการปล่อยชั่วคราวอาจสั่งให้มีการสืบเสาะและพินิจ พฤติการณ์หลบหนีก่อนใช้ฯ หรือสามารถนำพฤติการณ์ขณะติดEMที่ประพฤติปฏิบัติด้วยดีไปประกอบการพิจารณาคดี
- 3) จัดให้มีการประเมินผลการใช้ร่วมกันควรมีหน่วยงานกลางเป็นผู้ประเมิน
- 4) การเช่าหรือซื้อเครื่องฝังระยะวังเนื่องจากเทคโนโลยี ที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เร็วมากเหมือนโทรศัพท์มือถือ ในการเช่าประจำปีหรือ 3 ปีต่อเนื่องแต่ควรจัดซื้อเองจำนวนหนึ่งด้วยเพื่อใช้ช่วงระหว่างรอยต่อสัญญา
- 5) แนวทางปฏิบัติที่ดีที่จะปล่อยตัวชั่วคราวทุกคดี หรือศาลใช้ดุลยพินิจในการปล่อย เช่น ควรใช้กับกลุ่มที่มีความเสี่ยงจะหลบหนี กลุ่มที่ไม่มีเงินเป็นหลักประกัน หากคดีที่ใหญ่มากและเกี่ยวข้องกับหลักฐานเมื่อคำนึงถึงหากมีการฝ่าฝืน ติดตามตัวไม่ใช่เรื่องง่ายซึ่งต้องพิจารณา คดีประเภทยาเสพติด คดีสะเทือนขวัญ และควรเป็นเฉพาะรายตามดุลยพินิจของศาลและตามพฤติกรรมของจำเลยเฉพาะที่ต้องพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือ การป้องกันการหลบหนี การยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การก่อเหตุภัยอันตรายจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงาน หรือการดำเนินคดีในศาล
- 6) ควรมีการติดตามตัวทันที หากมีสัญญาณเตือน เพื่อป้องกันหลบหนี
- 7) ควรกำหนดอาณาเขตการเดินทางไม่ให้มีการออกนอกพื้นที่เกิน 50 กม เป็นต้น . หรือไม่ให้เข้าพื้นที่สนามบิน เพื่อมิให้หลบหนีออกนอกประเทศ
- 8) EMเป็นสิ่งที่มีประสิทธิภาพ แต่การใช้ระบบGPSอาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิ

ส่วนบุคคลเนื่องจากสามารถติดตามตัวผู้กระทำผิดได้ตลอดเวลา หากเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นแล้วจะไม่ใช้ระบบGPSเพราะมีกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด

9) ควรนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล เพื่อป้องกันการหลบหนี ซึ่งหากจะพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วรรคหนึ่ง ก็น่าจะตีความได้ว่า ในคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงไม่เกินห้าปี ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวไม่ต้องมีประกันเลยก็ได้ ซึ่งกรณีเช่นนี้ความน่าจะเป็นในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ก็ย่อมไม่จำเป็นก็ได้ อันจะไม่อยู่ในเงื่อนไขที่กล่าวมาในตอนต้น

10) การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลควรให้กับกรณีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่สูงมากนัก และควรได้รับความยินยอมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้ง ชุมชน ผู้เสียหายและครอบครัว เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงปลอดภัย และการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ

2. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำได้หรือไม่อย่างไร

1) การใช้สามารถลดจำนวนผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีได้บ้างและถ้าเป็นไปได้บ้างคดีอาจให้ชุมชนช่วยเหลือแก่กับพฤติกรรมได้ และลดความเหลื่อมล้ำได้ ตลอดจนช่วยเหลือผู้เสียหายได้ รวมทั้งช่วยกำกับพฤติการณ์การติดยาเสพติดได้

2) ลดได้บ้างและให้รัฐออกงบไม่ให้เป็นค่าใช้จ่ายของจำเลย และลดปริมาณผู้ต้องขังที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีในเรือนจำได้โดยจัดประเภทคดีตามหลักการที่ใช้EM

3) สามารถลดความเหลื่อมล้ำของผู้มีรายได้น้อยหรือความผิดสถานเบาให้มีโอกาสมากขึ้น รวมทั้งลดปริมาณคดีที่ฝากขังไว้ที่เรือนจำได้มากขึ้น

4) สามารถลดความเหลื่อมล้ำได้ หากเปิดโอกาสให้ติด EM แทนการวางเงินประกัน จะทำให้คนยากจนไม่ต้องติดคุก

5) ลดจำนวนผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี เนื่องจากจำเลยบางคนที่มีความเสี่ยงจะหลบหนี หากติด EM พร้อมกำหนดเงื่อนไขก็จะช่วยให้กลุ่มนี้ออกมาใช้ชีวิตในสังคม โดยมีการติดตามตัวได้ตลอดเวลา

3. ท่านคิดว่าการใช้การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลดีผลเสียอย่างไร/

3.1 ผลดี

1) ลดปริมาณคดีผู้ต้องขังได้และให้โอกาสผู้ยากไร้รายได้น้อย อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมไทยมีความเป็นสากลและทันต่อการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

2) ย่อมก่อให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับผู้ที่ขาดโอกาสและลดช่องว่างระหว่างความยาก
คิมีจน

3) ช่วยประหยัดงบประมาณในการเลี้ยงดูจำเลยในขณะที่ถูกคุมขัง และทำให้
จำเลยไม่ต้องเรียนรู้พฤติกรรมที่ผิดหรือมีมลทินจากการจำคุก

4) ช่วยควบคุมตัวผู้กระทำความผิด เนื่องจากประเทศไทยยังขาดโครงสร้างพื้นฐานที่มี
ประสิทธิภาพรวมทั้งที่สาธารณะยังมีมุมอับที่เสี่ยงต่อการเกิดอาชญากรรม เมื่อใช้EMก็จะสร้างความ
ปลอดภัยให้แก่ประชาชนได้

5) เปิดโอกาสคดีเล็กน้อยไม่ต้องอยู่ในเรือนจำไม่ต้องเป็นตราบาป

6) เป็นการพัฒนาสู่การเป็นมาตรฐานสากลที่มีเครื่องมือใหม่ๆเอาความเปลี่ยนแปลงของ
โลกมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และมีการประเมินผลที่เกิดจากการใช้รวมทั้งการปรับปรุง

3.2 ผลเสีย

1) อุปกรณ์ที่นำมาใช้ควรมีความเป็นมาตรฐานและน่าเชื่อถือได้ นอกจากนี้ยังมีคดี
ประเภทที่สำคัญจะมีเหมาะสมที่สอดคล้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลย

2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อคนค่อนข้างสูง เกินจำเป็น น่าจะมีวิธีการอื่นอันจะ
กล่าวถึงในตอนท้าย

3) ไม่ช่วยป้องกันการข่มขู่พยานหรือการทำลายหลักฐาน

4) ใช้งบประมาณสูงและเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการควบคุมดูแล และขาดความเป็น
ส่วนตัว

5) มุมมองความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอาจมองเลือก
ปฏิบัติหากไม่ชัดเจน

6) เครื่องมือ EM มีศักยภาพมากกว่าในปัจจุบันเพราะมีการพัฒนาไม่หยุดยั้งวิธีการ เช่น
ใช้เสียง ฟัง เหงื่อ แอลกอฮอล์ เป็นต้น

**4. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางในการออกอนุบัญญัติหรือกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อให้
สอดคล้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาอย่างไร**

1) ควรออกกฎหมายลูก หรือระเบียบก็ได้ต้องชัดเจนในประเภทความผิดหรือคดีของ
ผู้ต้องหาตามอัตราโทษ และดูปัญหาในการทำงานมีวิธีการแก้ไขหรือไม่ได้จึงออกกฎหมาย กฎกระทรวง

2) ควรกำหนดวิธีการประกันตัว วิธีสืบคดีโจทก์ การหาคดีที่สังคมยอมรับได้

3) ศาลควรใช้ดุลยพินิจในการปล่อยชั่วคราวทุกชั้นการพิจารณาคดี

4) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30)

พ.ศ. 2558 พอสมควรแล้ว

- 5) ควรกำหนดเกณฑ์เงื่อนไขประกอบการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้รัดกุม เช่น การกำหนดอาณาเขต ความเร็วในการเคลื่อนที่

6) วางระบบการติดตามตัวแบบ Real Time เพื่อป้องกันการหลบหนี ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการปล่อยตัวชั่วคราว

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1) ควรศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้EMในการปล่อยชั่วคราวมาก การนำมาใช้ในชั้นสอบสวนจะต้องมีความพร้อมของหน่วยงานด้านนโยบาย

2) ก่อนใช้ EMควรคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้กระทำผิดก่อน เพราะสิทธิขั้นพื้นฐานในฐานมนุษย์ที่ไม่อาจกระทำได้ตามสิทธิมนุษยชน

3) ควรหารือร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง

4) แต่งตั้งคณะทำงานในการนำ EM มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

5) ศึกษาการขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการยุติธรรมแห่งชาติ มีการบูรณาการ วางระบบร่วมกันและขับเคลื่อนองค์กรร่วม

6) ต้องมีการติดตามผลการใช้ ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและประเมินความคุ้มค่าหลังการใช้EMโดยหน่วยงานกลาง

7) ต้องมีหน่วยงานกลางเป็นจุดcenter จุดเดียวในการควบคุม

8) การใช้งบประมาณในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ประกอบกับความพร้อมของระบบการติดตามตัวในระบบดังกล่าวและสภาพภูมิประเทศแล้ว ถ้าพึงเจตนาเพื่อป้องกันการหลบหนีเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยาก หากคิดจะหลบหนีย่อมกล้าที่จะทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หากจะใช้กระบวนการและบุคลากรของอาสาสมัครคุมประพฤติที่มีอยู่ทั่วไปครอบคลุมแทบทุกพื้นที่ แม้แต่บริเวณที่สัญญาณติดตามตัวไม่สามารถเข้าถึง ความสามารถในการเข้าถึง ความเข้าใจ และสามารถติดตาม ภายใต้การกำกับดูแลของข้าราชการ น่าจะนำมาพัฒนาในรูปแบบของการประเมินความน่าจะเป็นของการปล่อยชั่วคราวเป็นรายๆ ไปได้ ไม่ว่าข้อหาที่ถูกกล่าวจะหนักหรือเบา มากน้อยเพียงใดการให้ความเห็นประกอบการอบรมให้องค์ความรู้และการหาข้อมูลและความร่วมมือของชุมชน จะตอบข้อกังวลว่าหากให้ปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลแล้ว จะหลบหนี จะยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานและอื่น ๆ อันเป็นเงื่อนไขตามกฎหมายเพียงใด และหลังจากที่มีการปล่อยชั่วคราวไปแล้ว ก็คอยติดตามประเมินความเสี่ยงต่างๆ ของผู้ต้องหาและจำเลย เพื่อรายงานให้ศาลทราบ หากพบเห็นความสุ่มเสี่ยงต่างๆ กระบวนการดังกล่าวน่าจะเป็นช่องทางที่ใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หลายร้อยเท่าตัว แม้แต่จะมีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ชุมชนที่เป็นส่วนประสานงานและสนับสนุนการให้ข้อมูลแก่อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยดูแลป้องกันมิให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนี ยุ่งเหยิงต่อพยานหลักฐานโดยค่าตอบแทนดังกล่าวอาจใช้ส่วนต่างจากค่าจัดระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็น่าจะมีผลที่คุ้มค่า

ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งชุมชนก็สามารถนำเงินค่าตอบแทนดังกล่าวไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์ในชุมชนได้

2. การอภิปรายผล

จากสมมติฐานการวิจัยพบว่า สมมติฐานการวิจัยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้ง ข้อ 3 โดยกลุ่มที่ให้การสัมภาษณ์ทั้งหมดเห็นว่า การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจะสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำได้เนื่องจากผู้มีรายได้น้อยหรือมีการกระทำผิดสถานเบา และยังสามารถลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รูปแบบที่)ทฤษฎีกระบวนการยุติธรรม 2The Due Process Model) เน้นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามหลักนิติธรรมหรือการใช้อำนาจอย่างมีเหตุผลและเป็นธรรม เป็นหลักเจ้าหน้าที่ไม่อาจใช้อำนาจตามอำเภอใจไร้ขอบเขตได้ แต่ต้องตระหนักถึงความเป็นธรรมในการอำนวยความยุติธรรมแก่คนในสังคม รวมทั้งหลักสิทธิมนุษยชนในการปล่อยตัวชั่วคราวมาตรา (7) 40บัญญัติว่า ในคดีอาญาผู้ต้องหาหรือ“จำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็วและเป็นธรรมโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ ตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับการช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว”

จากการผลการวิจัยยังพบว่า ตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดทั้ง ข้อ ดังนี้ 3

กรณีสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย พบว่าความคิดเห็นเน้นการให้ความสำคัญต่อความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ควรได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ การปล่อยชั่วคราวโดยการนำมาตรการคุมขังแบบไม่ควบคุมตัวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์³⁸

กรณีแนวคิด กฎหมาย และมาตรการ รวมทั้งแนวทางการบังคับใช้กฎหมายการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว)Electronic Monitoring-EM) สำหรับการปล่อยตัวชั่วคราวของต่างประเทศ พบว่าลักษณะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการการปล่อยชั่วคราวและการกำหนดเงื่อนไข แนวทางการดำเนินการของประเทศสหรัฐอเมริกา มีความเหมาะสม และคล้ายคลึงกับกฎหมายไทย (มลรัฐจอร์เจีย)ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ซึ่งสามารถนำมาใช้กับประเทศไทยได้ สอดคล้องกับ รายงาน 108 รัชการติดตามประเมินผลโครงการนำร่องใส่สมบุนการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำผิดใน

³⁸ นันทน์ภัส สุปิยะพันธ์ รัช. (พิเศษ) ดร. ประทีป ทับอิตตานนท์ และดร. สอาด หอมมณี, “การปล่อยชั่วคราวโดยการนำมาตรการคุมขังแบบไม่ควบคุมตัวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์” วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี หน้า 187 [2014, November 22].

ระบบงานคุมประพฤติ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ศักดิ์ชัย เลิศพานิชและคณะ) (2559) อยู่ระหว่างตีพิมพ์มีนาคม, นอกจากนี้ในแง่ความคุ้มค่าของการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติ ซึ่งได้ทดลองใช้มา 2 ปีและมีความสอดคล้องกับผลสรุปการดำเนินงานโครงการการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติ ดังนี้

1. โครงการนำร่องในการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติที่ดำเนินการช่วงปีงบประมาณ พ.ศ.2557 ระยะเวลา 9 เดือน จำนวน 257 รายผิดเงื่อนไขจำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 4 ซึ่งใช้ในสำนักงานคุมประพฤติ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลจำนวน 10 แห่ง โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 7.70 ล้านบาท

2. โครงการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำผิดในระบบคุมประพฤติซึ่งดำเนินการในปี พ.ศ.2558 เป็นระยะเวลา 1 ปี มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้กระทำผิดในระบบคุมประพฤติ จำนวน 6,000 ราย โดยการเช่าอุปกรณ์จำนวน 3,000 ชุด ครอบคลุมพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานคุมประพฤติ 27 แห่ง ประกอบด้วยสำนักงานคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานคร 5 แห่ง และสำนักงานคุมประพฤติในส่วนภูมิภาคอีก 22 แห่ง จากทุกภาค ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 74,650,000 บาท

จากข้อมูลข้างต้นได้มีการวิเคราะห์ผลความคุ้มค่า พบว่าค่าใช้จ่ายต่อหัว รายละ 1,268 บาท ขณะที่ค่าใช้จ่ายต่อหัวของเรือนจำ ผู้ชาย 2,100 บาทต่อราย ผู้หญิง 2,300 ต่อราย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและป้องกันกระทำความผิดซ้ำหรือป้องกันภัยอันตรายประการอื่น จึงให้อำนาจรัฐในการจับกุมและควบคุมผู้ต้องหา ก่อนศาลพิพากษาเพื่อมิให้หลบหนีหรือก่อภัยอันตรายอื่น แต่การใช้อำนาจรัฐต้องเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและหลักนิติธรรม จึงจำเป็นต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย กล่าวคือ หากศาลยังไม่มีคำพิพากษาที่สุดว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้นั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ รัฐจึงมีมาตรการให้ประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยการปล่อยชั่วคราว ซึ่งมีหลักว่า การปล่อยชั่วคราวเป็นหลัก แต่การไม่ปล่อยชั่วคราวถือเป็นข้อยกเว้น

อย่างไรก็ตาม แนวปฏิบัติในการปล่อยชั่วคราวไม่สอดคล้องกับหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมาย กล่าวคือ การพิจารณาสั่งให้ปล่อยชั่วคราวโดยยึดหลักประกันเป็นหลัก ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนที่มีฐานะกับคนยากจนที่มีข้อหาเดียวกัน เนื่องจากศาลไม่มีข้อมูลเพียงพอในการประเมินความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราว และขาดวิธีการประเมินความเสี่ยงที่น่าเชื่อถือได้ รวมทั้งขาดกลไกการติดตามตัวและควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างปล่อยชั่วคราว แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีเจตนารมณ์ มิให้เรียกหลักประกันเกินสมควร เพื่อให้ผู้ต้องหาและจำเลยมีโอกาสดำเนินการปล่อยชั่วคราวมากขึ้น นอกจากนี้ ในการใช้ดุลพินิจของศาลนั้น ยังมิได้เป็นไปตามข้อบังคับประธานศาลฎีกา ข้อ 5.3 ข้อ 7 และข้อ 8

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558 ได้แก้ไขมาตรา 108 วรรคสาม กำหนดให้มีศาลมีอำนาจในการพิจารณาสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ในการควบคุมตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นเพียงเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติมิให้หลบหนีหรือก่ออันตรายขึ้นกับสังคม และให้โอกาสผู้นั้นกลับตัวเป็นคนดีซึ่งเป็นมาตรการที่มุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ทั้งยังคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม และลดความแออัดในเรือนจำ อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม ยังมิได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน ผู้วิจัยเห็นว่า ศาลควรออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และมาตรการในการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวให้ชัดเจน

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ออกระเบียบว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ...ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม และมาตรา 117 วรรคสอง โดยมีแนวทางในการร่างระเบียบเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวโดยนํามาตรการคุมขังแบบไม่ควบคุมตัวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1.1 กำหนดประเภทคดีหรือความผิดที่จะปล่อยชั่วคราวโดยนํามาตรการคุมขังโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดประเภทคดีออกเป็น

(1) คดีหรือความผิดที่ควรปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ ชักยอก ท่อโกง โกงเจ้าหนี้ รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์ ความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการใช้เช็ค หรือความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฐานครอบครอง เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี เป็นความผิดไม่ร้ายแรง จึงสมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

(2) คดีหรือความผิดที่ไม่ควรปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกเกิน 10 ปี เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตาย ปล้นทรัพย์ ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษฐานจำหน่าย หรือความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ เป็นต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี เป็นความผิดร้ายแรง จึงไม่สมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ส่วนใหญ่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง ควรใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อลดปริมาณผู้ต้องขังที่จะต้องเข้าสู่เรือนจำ ส่วนความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกเกิน 10 ปี ส่วนใหญ่เป็นความผิดร้ายแรงหรือความผิดที่กระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของประชาชนหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ควรควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ในอำนาจรัฐ โดยปกติ ศาลจะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

1.2 กำหนดประเภทของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เข้าเงื่อนไขการคุมขังโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

- (1) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ถ้าหากต้องถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ ได้แก่ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ชรา ป่วยเป็นโรคเอดส์ระยะสุดท้าย โรคไตวายเรื้อรัง โรคเมเร็งระยะสุดท้าย เป็นต้น
- (2) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดา มารดา สามีน ภริยา หรือบุตรซึ่งพึ่งตนเองมิได้และขาดผู้อุปการะ
- (3) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เจ็บป่วยและต้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง
- (4) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีเหตุอันควรได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายการบังคับให้จำคุกหรือถูกคุมขังด้วยเหตุอื่นๆ ได้แก่ ต้องไปคลอดบุตร หรือเป็นคนวิกลจริต หรือเป็นคนพิการ เป็นต้น
- (5) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเป็นครั้งแรก หรือกระทำความผิดโดยพลั้งพลาด ไม่ได้เป็นผู้ร้ายโดยสันดานและกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี
- (6) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์โดยมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น และผู้นั้นยินยอม

1.3 กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาสั่งให้ปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ต้องด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 108/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่เคยผิดสัญญาประกันหรือเหตุอื่นใดตามที่เห็นสมควร

1.4 กำหนดรูปแบบ วิธีการ และเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวโดยนำมาตรการคุมขังแบบไม่ควบคุมตัวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กำหนดให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งใช้ดาวเทียม GPS มาใช้ในการหาตำแหน่งผู้ต้องหาหรือจำเลยแทนการควบคุมตัวในเรือนจำ โดยกำหนดรูปแบบการคุมขังโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้การควบคุมตัวไว้ที่บ้านหรือในสถานที่ที่กำหนด ห้ามออกจากที่พักยามวิกาล การจำกัดการเดินทาง การจำกัดและควบคุมการใช้แอลกอฮอล์หรือใช้ยาเสพติด เป็นต้น รวมถึงกำหนดเงื่อนไขอื่นใด การปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยปฏิบัติตาม ได้แก่ ให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวไปรายงานตัวต่อศาลทุกครั้งที่ขอปลดปล่อยพักขัง หรือให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมารายงานตัวต่อศาลตามวันนัดศาลทุกนัด

1.5 กำหนดให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษาได้ หากผู้ต้องคำพิพากษาถูกคุมขังโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก่อนศาลพิพากษา ตามประมวล

กฎหมายอาญา มาตรา 22 กล่าวคือการคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเวลา 1 วัน ให้พิจารณาเทียบเท่ากับการจำคุกเป็นเวลา 1 วัน เนื่องจากการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ถือว่าเป็นการคุมขังอย่างหนึ่ง หากผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดเงื่อนไขที่ให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นต้องถูกส่งตัวไปในเรือนจำ

1.6 กำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดระยะเวลาในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ต้องหาในการปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวนหรือจำเลยในการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาเป็นรายกรณีให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1

1.7 กำหนดบทลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยกำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นมีความผิดทางอาญฐานทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไว้โดยเฉพาะต่างหากอีกบทหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

“ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน.... ปี หรือปรับไม่เกิน 50,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

ส่วนการกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เสียหาย ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้เป็นเงินจำนวนสองแสนบาท

ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทำลายหรือทำให้เสียหายซึ่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

หากมีการทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใด ให้สันนิษฐานว่าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวนั้นหนีหรือจะหลบหนีตามมาตรา 117 วรรค 2 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1.8 กำหนดมาตรการอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดมาตรการการเสริมโดยนำวิธีการเพื่อความปลอดภัย “การเรียกประกันทัณฑ์บน” มาใช้กับการปล่อยชั่วคราวเพื่อทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเกิดความเกรงกลัว ไม่ฝ่าฝืนหรือละเมิดเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ใช้การสืบเสาะและพินิจผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อให้ศาลทราบข้อเท็จจริงและนำมาประกอบการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

1.9 กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยมีขอบเขตในการพิจารณาส่งปล่อยชั่วคราวที่แน่นอน เพื่อมิให้ศาลใช้ดุลพินิจในการส่งปล่อยชั่วคราวตามอำเภอใจ และการพิจารณาส่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวควรมีการไต่สวนคำร้องขอปล่อยชั่วคราวทุกคดี

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรนำมาตรการคุมขังแบบไม่ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวต้องปฏิบัติตาม เพื่อแยกผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างพิจารณาออกจากนักโทษเด็ดขาด เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีโอกาสที่จะเข้าถึงสิทธิในการได้รับการปล่อยชั่วคราวอย่างเสมอภาค และลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ

1.10 ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคุมขังโดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีอื่นใดในการปล่อยชั่วคราวที่สามารถจำกัดการเดินทางและอาณาเขต พ.ศ.ซึ่งบัญญัติคํานิยามของคำว่า “สถานที่อื่น” และต้องกำหนดวิธีการควบคุมและมาตรการเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย ให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1 ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกของเจ้าพนักงาน อัยการ และศาลเป็นไปด้วยความถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า คํานิยามคำว่า “สถานที่อื่น” หมายความว่า สถานที่ซึ่งมิใช่สถานีตำรวจเรือนจำหรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน แต่เป็นสถานที่ซึ่งสามารถควบคุมตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ในที่พักอาศัยซึ่งจำกัดการเดินทางและอาณาเขตของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ โดยความยินยอมของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และตามคำสั่งศาล

2. ควรแก้ไขวงเงินประกันในบัญชีเกณฑ์มาตรฐานกลาง ให้สอดคล้องกับอัตราโทษที่จะลงจริงตามบัญชีมาตรฐานการลงโทษ (ยี่ด็อก) เนื่องจากบัญชีมาตรฐานการลงโทษจะแตกต่างกันไปในแต่ละภาคและแต่ละศาล อย่างไรก็ดีตาม เป็นการยากที่จะแก้ไขให้สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ใช้อยู่ทั่วทุกท้องที่ได้ ดังนั้น ต้องกำหนดแนวทางปฏิบัติของศาลให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันหรือกำหนดวงเงินประกันให้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานได้ เฉพาะกรณีที่โทษตามบัญชีมาตรฐานการลงโทษของศาลนั้นเป็นเพียงให้

รอกการลงโทษ หรือให้ชำระค่าปรับน้อยกว่าวงเงินประกัน³⁹ เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไขโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลาย

นอกจากนี้ ควรกำหนดแนวทางปฏิบัติในการเรียกหลักประกันเป็นหลักในการปล่อยชั่วคราวให้สอดคล้องกับรายได้และฐานะของผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อสร้างความเสมอภาคให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีความแตกต่างกันในด้านรายได้และฐานะ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้เกิดความเสมอภาคที่แท้จริงในสังคม

3. ควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ศาลใช้ดุลพินิจให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือกำหนดวงเงินประกันต่ำกว่าเกณฑ์ในบัญชีเกณฑ์มาตรฐานกลางได้ สำหรับความผิดที่การลงโทษตามบัญชีมาตรฐานการลงโทษของศาลเป็นเพียงการรอกการกำหนดโทษ รอกการลงโทษ หรือต้องชำระค่าปรับจำนวนน้อยกว่าวงเงินประกันตามเกณฑ์ปกติ

4. ควรจัดทำฐานข้อมูลของแต่ละศาลเกี่ยวกับผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ประกันอาชีพแต่ละคน และต้องมีการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลระหว่างศาลทุกแห่งในประเทศไทย เพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวของศาล นอกจากนี้ ควรมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลของศาลทุกแห่งในประเทศไทยกับฐานข้อมูลของหน่วยงานอื่นที่มีข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นปัจจัยในการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวได้

5. กำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์โดยจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ เรียกว่า สำนักปล่อยชั่วคราว (The Office of Pretrial Release Services) ภายใต้การ

³⁹ รัชฎาณูช ดันติกุล, “อิสรภาพราคาแพงสำหรับคนจน: การปล่อยชั่วคราว สภาพปัญหา และหนทางแก้ไข (ตอนที่ 2)” คุลพาท เล่ม 1 ปีที่ 62 พ.ศ. 2558 หน้า 183.

ควบคุมดูแลของสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นศูนย์กลางที่มีหน้าที่ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นปัจจัยในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวของศาล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าว ประเมินความเสี่ยงในการปล่อยชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รายงานข้อมูลต่อศาลพร้อมเสนอความเห็นว่าการปล่อยชั่วคราวหรือไม่ ภายใต้เงื่อนไขใด และควบคุมความประพฤติของผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างปล่อยชั่วคราว ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่รองรับการใช้อำนาจของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม เนื่องจากการจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าว ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างครบวงจรเช่นนี้ จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาคาดแคลนข้อมูลประกอบการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวของผู้พิพากษา และแก้ไขการขาดเครื่องมือในการติดตามกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวอย่างตรงจุด ตลอดจนสามารถจัดการความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมอันเกิดจากการปล่อยชั่วคราวได้ นอกจากนี้ สำนักปล่อยชั่วคราวจะต้องมีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้

(1) หน้าที่สืบเสาะและพินิจเพื่อการปล่อยชั่วคราว ซึ่งจะมีขั้นตอนการปฏิบัติงานดังนี้

(1.1) การรวบรวมข้อมูลเพื่อการปล่อยชั่วคราว

เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลของผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อเสนอศาลในการพิจารณาสั่งขังหรือให้ปล่อยชั่วคราว ดังนั้นข้อมูลที่รวบรวมต้องเป็นข้อมูลสำคัญที่สามารถบ่งชี้ความเสี่ยงในการหลบหนีหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นๆ ของผู้ต้องหาหรือจำเลย หากผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราว

เจ้าหน้าที่ต้องสอบถามข้อมูลผู้ต้องหาหลังจากถูกจับกุมโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้รวบรวมข้อมูลของผู้ต้องหาให้ทันเวลาที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องไปศาลครั้งแรกคือ 48 ชั่วโมง หลังจากถูกจับกุม ข้อมูลที่ต้องสอบถามประกอบด้วย อายุ เพศ อาชีพและประวัติการทำงาน ระยะเวลาที่อยู่กักขังในคดีและปัจจุบัน ครอบครัวและชุมชนที่อาศัยอยู่ ที่มาของรายได้และฐานะทางการเงิน ประวัติการกระทำความผิด ข้อเท็จจริงว่าขณะถูกจับกุมคดีนี้ผู้ต้องหาอยู่ระหว่างการคุมความประพฤติ ระหว่างปล่อยชั่วคราวหรือไม่ ประวัติการไปศาลตามนัดและปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลกรณีที่เคยได้รับการปล่อยชั่วคราวมาก่อน และสภาพและพฤติกรรมของข้อหา ตลอดจนบุคคลอ้างอิงที่สามารถยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากผู้ต้องหาหรือจำเลยและเป็นผู้ที่สามารถกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างปล่อยชั่วคราว ดังนั้น หากมีข้อมูลที่เพียงพอจะทำให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราวหรือขังผู้ต้องหาให้สอดคล้องกับความเสี่ยงและความจำเป็นของผู้ต้องหาได้ เนื่องจากความรุนแรงของข้อหาไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่บ่งชี้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือไม่

ในการสอบถามข้อมูลจากผู้ต้องหาหรือจำเลย เจ้าหน้าที่ผู้สอบถามต้องอธิบายให้ผู้ต้องหาให้เข้าใจถึงความเป็นกลางและบทบาทของสำนักงานปล่อยชั่วคราว วัตถุประสงค์ของการสอบถาม การให้ข้อมูลเป็นไปโดยความสมัครใจ ข้อมูลที่ให้จะเป็นความลับ แต่ข้อมูลนั้นจะรู้เฉพาะแต่เจ้าหน้าที่และศาลเท่านั้น และมีเอกสารแจ้งสิทธิโดยให้คำแนะนำแก่ผู้ต้องหาทราบ และให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน อย่างไรก็ตาม กรณีที่ผู้ต้องหาให้ข้อมูลเท็จจริง จะมีความผิดฐานแจ้งความเท็จตามประมวลกฎหมายอาญา

(1.2) การตรวจสอบข้อมูล

เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบว่า ข้อมูลที่ได้รับมามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่ เพียงใด ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวจากสมาชิกในครอบครัวหรือบุคคลอ้างอิงอย่างน้อยสามคนตามที่ผู้ต้องหาระบุไว้ โดยสอบถามถึงความสัมพันธ์ที่บุคคลอ้างอิงมีต่อผู้ต้องหา และหมายเลขโทรศัพท์ของบุคคลดังกล่าว

ในการตรวจสอบข้อมูล เจ้าหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการพิจารณาว่าควรติดต่อบุคคลใด ควรใช้วิธีสอบถามข้อมูลเป็นพิเศษอย่างไร โดยคำนึงถึงว่าข้อมูลที่จะตรวจสอบกับบุคคลนั้นมีความสำคัญและจำเป็นหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบข้อมูลทั้งหมดให้เสร็จสิ้นภายในเวลา 48 ชั่วโมงนั้นเป็นการยาก เนื่องจากผู้ต้องหาต้องถูกควบคุมตัวไปศาลภายใน 48 ชั่วโมงหลังจากถูกจับกุม ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเสนอข้อมูลของผู้ต้องหาต่อศาลได้ทัน จึงเห็นว่า เจ้าหน้าที่ควรเขียนหมายเหตุว่า “ข้อมูลยังไม่ตรวจสอบ” และเสนอต่อศาล จะช่วยให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไข ขึ้นอยู่กับการตรวจสอบข้อมูลเสียก่อน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบข้อมูลที่เหลือต่อไปและนำเสนอข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วต่อศาล เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจสั่งปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาที่ต้องขังอยู่ได้

(1.3) การประเมินความเสี่ยงและเสนอความเห็นต่อศาลเกี่ยวกับการให้ปล่อยชั่วคราวและเงื่อนไขที่ควรกำหนด

เมื่อตรวจสอบข้อมูลแล้ว เจ้าหน้าที่ต้องนำข้อมูลมาวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงที่จะหลบหนี หากมีการปล่อยชั่วคราว และเสนอความเห็นต่อศาลต่อไป ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เจ้าหน้าที่ต้องใช้เกณฑ์ที่เป็นภาวะวิสัย (Objective Criteria) ในการวิเคราะห์โดยวิธีการให้คะแนนแก่ข้อเท็จจริงตามแต่ละปัจจัย (Point Scale Scoring) และใช้ตารางจำแนกความเสี่ยง (Risk Matrix) ซึ่งเกณฑ์นี้ต้องผ่านการศึกษาวิจัยและสำรวจโดยมีข้อมูลและหลักฐานอ้างอิง (Evidence-Based) และผ่านทดสอบว่าเกณฑ์

ดังกล่าวสามารถใช้ประเมินความเสี่ยงได้อย่างแม่นยำจริงก่อนที่จะเป็นเกณฑ์ภาวะวิสัย อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ควรตรวจสอบประสิทธิภาพและความแม่นยำของเกณฑ์ภาวะวิสัยและระบบการประเมินความเสี่ยงอยู่เสมอ เพื่อให้วิธีการประเมินความเสี่ยงสามารถทำงานได้อย่างถูกต้องและแม่นยำอยู่เสมอ

เมื่อประเมินความเสี่ยงและทำรายงานความเห็นเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวพร้อมทั้งเงื่อนไขที่ควรมีแล้ว เจ้าหน้าที่ต้องไปศาลด้วยตนเองและเสนอรายงานต่อศาลให้ทันเวลาที่ผู้ต้องหาไปศาลครั้งแรก โดยอธิบายรายงานและความเห็น หรือตอบข้อสงสัยของศาล พนักงานอัยการหรือทนายผู้ต้องหา และอธิบายเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวของศาล พร้อมทั้งผลที่จะเกิดขึ้น หากไม่ปฏิบัติตามให้ผู้ต้องหาทราบทันที หลังจากศาลมีคำสั่งแล้ว

(1.4) การคุมความประพฤติหลังปล่อยชั่วคราว

เจ้าหน้าที่ต้องควบคุมความประพฤติของผู้ต้องหาหลังปล่อยชั่วคราว และคุมความประพฤติของจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวหลังศาลรับฟ้องแล้ว เพื่อให้มาศาลตามนัดและไม่ก่อเหตุอันตรายเพิ่มเติม นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งเตือนผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ไปศาลตามนัด อย่างไรก็ตาม กรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มาศาลตามนัด แม้มีการแจ้งเตือนแล้ว ศาลควรแก้ไขปัญหาโดยการจัดตั้งกลุ่มงานติดตามผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่มาศาลตามนัด โดยให้เจ้าหน้าที่ไปติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่บ้านหรือที่ทำงานให้ไปศาลตามนัด

ทั้งนี้ ในประเทศไทย ทุกศาลต้องจัดตั้งแผนกใหม่ เรียกว่า “ส่วนคุมความประพฤติหลังปล่อยชั่วคราว” ซึ่งมีหน้าที่ติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยและทำรายงานเสนอต่อศาลที่มีเขตอำนาจ อีกทั้งส่งฐานข้อมูลทั้งหมดไปยังสำนักปล่อยชั่วคราวซึ่งเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลทั้งหมด

6. ควรแก้ไขคู่มือตุลาการว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวให้สอดคล้องกับระเบียบที่เสนอข้างต้นและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1 และมาตรา 107 ถึง มาตรา 119 ทวิ เพื่อให้การใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งควรจัดฝึกอบรมผู้พิพากษาทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

7. ควรมีหน่วยงานกลางในการรับผิดชอบเป็นศูนย์กลางในการควบคุมระบบและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการบูรณาการร่วมกันด้านบุคลากร งบประมาณและเชื่อมโยงฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ

8. การประเมินผลควรเป็นหน่วยงานที่เป็นกลาง

9. ข้อพึงระวังการซื้อ หรือเช่าให้พิจารณาให้ครอบคลุม เนื่องจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว

5.3 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปีพ.ศ. 2558 ซึ่งประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถข้ามพรมแดนได้อย่างเสรี หากผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ทำลายอุปกรณ์และหลบหนีข้ามแดนไปยังประเทศสมาชิกอาเซียน จึงมีประเด็นปัญหาว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฯ ไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการออกหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวจนราชอาณาจักรไทย จึงควรแก้ไขบทบัญญัติ ลักษณะ 5 หมวด 1 ว่าด้วยจับ ขัง จำคุก ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของการรวมกันเป็นประชาคมอาเซียน และรัฐควรมีมาตรการในการออกหมายจับข้ามพรมแดนอย่างไร รวมทั้งจะควบคุมความประพฤติของผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวข้ามพรมแดนอย่างไร

2. เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสามมีผลบังคับใช้แล้ว แต่ศาลยุติธรรมยังมิได้มีการประเมินความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์ในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ก่อนที่จะมีการนำมาใช้บังคับจริง นอกจากนี้ การที่ศาลพิจารณาสั่งให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มีประเด็นปัญหาว่า การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวซึ่งมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์หรือผู้ใหญ่ จะมีผลกระทบทางกาย จิตใจ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งมีผลกระทบเชิงสังคมอย่างไร ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาข้างต้นเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ภาคผนวก

1. สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ (สำรวจ ณ วันที่ 1 มีนาคม 2559)

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1. นักโทษเด็ดขาด	221,763	36,936	258,699	81.285
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	49,639	7,659	57,298	18.003
2.1 อุทธรณ์ – ฎีกา	22,776	3,333	26,109	8.203
2.2 ใต้สวน – พิจารณา	9,520	1,744	11,264	3.539
2.3 สอบสวน	17,343	2,582	19,925	6.260
3. เยาวชนที่ฝากขัง	224	3	227	0.071
4. ผู้ถูกกักกัน	19	3	22	0.007
5. ผู้ต้องกักขัง	1,784	242	2,026	0.637
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	273,429	44,843	318,272	100

ที่มา กรมราชทัณฑ์, 2559

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง “การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราว
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

แบบสัมภาษณ์การวิจัย เรื่อง

“การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย ในกระบวนการยุติธรรม จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมี 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์/นำเสนอในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการ นำผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมต่อไป และขอขอบคุณท่านในการให้ความร่วมมือในการให้ ข้อมูลในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ.....หญิง.....
2. อายุ.....58.....ปี
3. ระดับการศึกษา....ปริญญาโท..และเนติบัณฑิต.....
4. สถานะภาพการทำงาน.....รับราชการ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรเป็นอย่างไร

คำตอบ 1) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมไทยเป็นการ วัฒนาการในการนำทางเลือกมาใช้ ซึ่งเป็นมาตรการยุติธรรมทางเลือก ศาลสามารถใช้ได้โดยมีเงื่อนไขหรือ ข้อกำหนดประกอบการใช้ฯ และเนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบเฉพาะกิจ ควรจะมีการบูรณาการ ระหว่างศาลกับกระทรวงยุติธรรม ในการจัดทำTOR งบประมาณ การศึกษาร่วมกัน มีทีมบริหารต้องเป็น หน่วยงานภาครัฐ ส่วนทีมปฏิบัติการที่ต้องควบคุมMonitor และเฝ้าระวังหากไม่พอจะมีการOutsource ทำ ระบบเชื่อมโยง กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อช่วยติดตามตัว

2) กำหนดเป้าหมายจะใช้ในกลุ่มใด ใครรับผิดชอบ จัดทำเป็น Flow chart ศาล ใช้ในการปล่อยชั่วคราวอาจสั่งให้มีการสืบเสาะและพินิจพฤติการณ์หลบหนีก่อนใช้ฯ หรือสามารถนำ พฤติการณ์ขณะติดEMที่ประพฤติปฏิบัติด้วยดีไปประกอบการพิจารณาคดี

3) จัดให้มีการประเมินผลการใช้ร่วมกันควรมีหน่วยงานกลางเป็นผู้ประเมิน

4) การเช่าหรือซื้อเครื่องฟิงระวังเนื่องจากเทคโนโลยี ที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เร็ว
มากเหมือนโทรศัพท์มือถือ ในการเช่าระปีต่อปีหรือ 3 ปีต่อเนื่องแต่ควรจัดซื้อเองจำนวนหนึ่งด้วยเพื่อใช้ช่วง
ระหว่างรอยต่อสัญญา

2. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ปลูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบ การใช้ฯสามารถลดจำนวนผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีได้บ้างและถ้าเป็นไปได้บ้างก็อาจให้ชุมชนช่วยดูแลกำกับพฤติกรรมได้ และลดความเหลื่อมล้ำได้ ตลอดจนช่วยดูแลผู้เสียหายได้ รวมทั้งช่วยกำกับพฤติการณ์การติดยาเสพติดได้

3. ท่านคิดว่าการใช้การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลดี/ผลเสียอย่างไร

คำตอบ ผลดี ; เป็นการพัฒนาผู้การเป็นมาตรฐานสากล ที่มีเครื่องมือใหม่ๆเอาความเปลี่ยนแปลงของโลกมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และมีการประเมินผลที่เกิดจากการใช้รวมทั้งการปรับปรุง

ผลเสีย : เครื่องมือนี้มีศักยภาพกว่าในปัจจุบัน เพราะไม่หยุดยั้งวิธีการ เช่น ใช้เสียง ฟังหัวใจเต้น เหงื่อออกเปลี่ยนแปลงของ EM เร็วมาก ดังนั้นการซื้อหรือเช่าควรคำนึง

4. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางในการออกอนุบัญญัติหรือกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อให้สอดคล้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างไร

คำตอบ ควรออกกฎหมายย่อยให้มีความชัดเจน และดูปัญหาในการทำงานมีวิธีการแก้ไขได้หรือไม่ได้จึงออกกฎหมาย กฎกระทรวง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- 1) ควรหารือร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้อง
- 2) แต่งตั้งคณะทำงานในการนำEMมาใช้ในการบวนการยุติธรรม
- 3) ขับเคลื่อนโดยคณะกรรมการยุติธรรมแห่งชาติ มีการบูรณาการศึกษา วางระบบ ร่วมกันวางแผนร่วมกัน และขับเคลื่อนองค์กรร่วม
- 4) มีการติดตามผลการใช้และประเมินความคุ้มค่า

แบบสัมภาษณ์การวิจัย เรื่อง

“การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย ในกระบวนการยุติธรรม จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมี 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์/นำเสนอในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการ นำผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมต่อไป และขอขอบคุณท่านในการให้ความร่วมมือในการให้ ข้อมูลในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

5. เพศ.....ชาย.....
6. อายุ.....47.....ปี
7. ระดับการศึกษา....ปริญญาโท.....
8. สถานะภาพการทำงาน.....รับราชการ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรเป็นอย่างไร

คำตอบ เห็นด้วยบางกรณี เช่น ผู้มีรายได้น้อย คนชราหรือคนป่วย และควรดีกรอบให้ ชัดเจนหรือแนวทางปฏิบัติคดีที่จะปล่อยตัวชั่วคราวทุกคดี หรือศาลใช้ดุลยพินิจในการปล่อย เช่น คดีที่ใหญ่ มากๆและเกี่ยวข้องกับหลักฐานเมื่อคำนึงถึงหากมีการฝ่าฝืน ติดตามตัวไม่ใช่เรื่องง่ายซึ่งต้องพิจารณา คดีคดี ประเภทอาชญากรรม คดีสะเทือนขวัญด้วย

6. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการ พิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบ ลดได้บ้างและให้รัฐออกงบไม่ให้เป็นค่าใช้จ่ายของจำเลย และลดปริมาณผู้ต้องขัง ที่อยู่ระหว่างพิจารณาคดีในเรือนจำได้โดยจัดประเภทคดีตามหลักการที่ใช้EM

7. ท่านคิดว่าการใช้การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลดี/ผลเสียอย่างไร

คำตอบ ข้อดี : เปิดโอกาสคติเล็กน้อยไม่ต้องอยู่ในเรือนจำ ไม่ต้องเป็นทราบาป

ข้อเสีย : มุมมองความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
อาจมองเลือกปฏิบัติหากไม่ชัดเจน

8. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางในการออกอนุบัญญัติหรือกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อให้สอดคล้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างไร

คำตอบ ทางออกควรกำหนดกฎหมายลูก วิธีสืบคดีโจทก์ การหาคดีที่สังคมยอมรับได้
วิธีการประกันตัว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

1. ต้องให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
2. ให้มีศึกษาวิจัยหรือประเมินหลังการใช้ EM โดยหน่วยงานกลาง
3. ต้องมีหน่วยงานกลางเป็นจุด center จุดเดียวในการควบคุม

[illegible]

แบบสัมภาษณ์การวิจัย เรื่อง

“การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย ในกระบวนการยุติธรรม จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมี 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์/นำเสนอในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการ นำผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมต่อไป และขอขอบคุณท่านในการให้ความร่วมมือในการให้ ข้อมูลในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

9. เพศ.....ชาย.....
10. อายุ.....40.....ปี
11. ระดับการศึกษา....ปริญญาโท.....
12. สถานะภาพการทำงาน.....รับราชการ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

9. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรเป็นอย่างไร

คำตอบ เห็นด้วยในการนำมาใช้ และควรมีมาตรการชัดเจน มีการแยกประเภทความผิด และชั้นการพิจารณาคดีของศาล

10. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการ พิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบ สามารถลดความเหลื่อมล้ำของผู้มีรายได้น้อยหรือความผิดสถานเบาให้มีโอกาส มากขึ้น รวมทั้งลดปริมาณคดีที่ฝากขังไว้ที่เรือนจำได้มากขึ้น

11. ท่านคิดว่าการใช้นาอูปรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลดี/ผลเสียอย่างไร

คำตอบ ผลดี : ลดปริมาณคดีผู้ต้องขังได้และให้โอกาสผู้ยากไร้รายได้น้อย อีกทั้ง กระบวนการยุติธรรมไทยมีความเป็นสากลและทันต่อการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

ผลเสีย : อุปกรณ์ที่นำมาใช้มีความเป็นมาตรฐานและน่าเชื่อถือได้หรือไม่
นอกจากนี้ยังมีคติประเภทที่สำคัญจะมีเหมาะสมที่สอดคล้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลย

12. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางในการออกอนุบัญญัติหรือกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อให้สอดคล้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างไร

คำตอบ ควรมีการกำหนดจะเป็นระเบียบก็ได้ต้องชัดเจนในประเภทความผิดหรือคดีของผู้ต้องหาตามอัตราโทษ และศาลควรใช้ดุลยพินิจในการปล่อยชั่วคราวทุกชั้นการพิจารณาคดี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คำตอบ การนำมาใช้ในระดับสอบสวนจะต้องมีความพร้อมของหน่วยงานด้านนโยบาย

[illegible]

แบบสัมภาษณ์การวิจัย เรื่อง

“การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย ในกระบวนการยุติธรรม จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมี 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์/นำเสนอในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการ นำผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมต่อไป และขอขอบคุณท่านในการให้ความร่วมมือในการให้ ข้อมูลในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

13. เพศ.....ชาย.....
14. อายุ.....56.....ปี
15. ระดับการศึกษา....ปริญญาโท.....
16. สถานะภาพการทำงาน.....รับราชการ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

13. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรเป็นอย่างไร

คำตอบ ควรเป็นเฉพาะรายตามดุลยพินิจของศาลและตามพฤติกรรมของจำเลยเฉพาะ

14. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการ พิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบ หากมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายและมากก็จะช่วยลดจำนวนผู้ต้องขังใน เรือนจำได้มาก

15. ท่านคิดว่าการใช้การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีผลดี/ผลเสียอย่างไร

คำตอบ ผลดี : ลดจำนวนผู้ต้องขังได้

ผลเสีย : ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

[illegible]

แบบสัมภาษณ์การวิจัยเรื่อง

“ การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ”

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ข้อมูลทั่วไป

1. เพศชาย
2. อายุ 54 ปี
3. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี
4. สถานภาพการทำงาน รับราชการ

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

1. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ควรเป็นอย่างไร

ด้วยเหตุที่หลักเกณฑ์ในการพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราวถูกกำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๘/๑ และ มาตรา ๑๑๐ ทั้งเมื่อพิจารณาจากมาตราดังกล่าวแล้ว การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล จึงน่าจะต้องพิจารณาว่า จะป้องกันการหลบหนี การยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน การก่อเหตุอันตรายประการอื่น ผู้ขอประกันหรือหลักประกันมีความน่าเชื่อถือเพียงใด และการปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงาน หรือการดำเนินคดีในศาลหรือไม่เพียงใด

หลักเกณฑ์ดังกล่าวนั้นเบื้องต้นหากจะนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล น่าจะพิจารณาถึงเกณฑ์การจะหลบหนีประกอบกับผู้ขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใดเป็นประการสำคัญ อันจะเป็นการลดช่องว่างระหว่างฐานะความยากดีมีจน ทั้งนี้หากรัฐขาดความสามารถในการดำเนินการดูแลผู้ยากไร้ในเบื้องต้น และปล่อยปละละเลยให้ผู้ยากไร้แสวงหาหลักประกันอื่นเพื่อแลกกับการปล่อยชั่วคราวและหลักประกันนั้นขาดความน่าเชื่อถือแล้ว ก็ควรนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล เพื่อป้องกันการหลบหนี ซึ่งหากจะพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๐ วรรคหนึ่ง ก็น่าจะดีความได้ว่า ในคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงไม่เกินห้าปี ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวไม่ต้องมีประกันเลยก็ได้ ซึ่งกรณีเช่นนี้ความน่าจะเป็นในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ก็ย่อมไม่จำเป็นก็ได้ อันจะไม่อยู่ในเงื่อนไขที่กล่าวมาในตอนต้น

2. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการพิจารณาคดีที่อยู่ใน

เรือนจำได้หรือไม่

หากเกิดปัญหาตามที่กล่าวมาในข้อ ๑ ก็ย่อมจะลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำได้

3. ท่านคิดว่าการใช้การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีผลดี ผลเสียอย่างไร

ผลดี ย่อมก่อให้เกิดความเป็นธรรมสำหรับผู้ที่มีขาดโอกาส และลดช่องว่างระหว่างความยากดีมีเงิน

ผลเสีย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อคนค่อนข้างสูง เกินจำเป็น น่าจะมีวิธีการอื่น อันจะกล่าวถึงในตอนท้าย

4. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางในการออกอนุบัญญัติหรือกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อให้สอดคล้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างไร

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘ น่าจะกล่าวไว้พอสมควรแล้ว

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

หากพิจารณาถึงการใช้งบประมาณในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ประกอบกับความพร้อมของระบบการติดตามตัวในระบบดังกล่าวและสภาพภูมิประเทศแล้ว ถ้าพึงเจตนาเพื่อป้องกันการหลบหนีเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่ก่อให้เกิดความชำเเกรง หากคิดจะหลบหนีย่อมกล้าที่จะทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หากจะใช้กระบวนการและบุคลากรของอาสาสมัครคุมประพฤติที่มีอยู่ทั่วไปครอบคลุมแทบทุกพื้นที่ แม้แต่บริเวณที่สัญญาณติดตามตัวไม่สามารถเข้าถึง ความสามารถในการเข้าถึง ความเข้าใจ และสามารถติดตาม ภายใต้งบประมาณของข้าราชการ น่าจะนำมาพัฒนาในรูปแบบของการประเมินความน่าจะเป็นของการปล่อยชั่วคราวเป็นรายๆ ไปได้ ไม่ว่าข้อหาที่ถูกกล่าวจะหนักหรือเบา มากน้อยเพียงใดการให้ความเห็นประกอบการอบรมให้องค์ความรู้และการหาข้อมูลและความร่วมมือของชุมชน จะตอบข้อกังวลว่าหากให้ปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลแล้ว จะหลบหนี จะยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน และอื่น ๆ อันเป็นเงื่อนไขตามกฎหมายเพียงใด และหลังจากที่มีการปล่อยชั่วคราวไปแล้ว ก็คอยติดตามประเมินความเสี่ยงต่างๆ ของผู้ต้องหาและจำเลย เพื่อรายงานให้ศาลทราบ หากพบเห็นความเสี่ยงต่างๆ กระบวนการดังกล่าวน่าจะเป็นช่องทางที่ใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หลายร้อยเท่าตัว แม้แต่จะมีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ชุมชนที่เป็นส่วนประสานงานและสนับสนุนการให้ข้อมูลแก่อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยดูแลป้องกันมิให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนี ยุ่งเหยิงต่อพยานหลักฐาน โดยค่าตอบแทนดังกล่าวอาจใช้ส่วนต่างจากค่าจัดระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็ยังน่าจะมีผลที่คุ้มค่า ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งชุมชนก็สามารถนำเงินค่าตอบแทนดังกล่าวไปใช้พัฒนาให้เกิดประโยชน์ในชุมชนได้ด้วย

แบบสัมภาษณ์การวิจัย เรื่อง

“การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย ในกระบวนการยุติธรรม จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมี 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์/นำเสนอในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการ นำผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมต่อไป และขอขอบคุณท่านในการให้ความร่วมมือในการให้ ข้อมูลในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

17. เพศ.....ชาย.....

18. อายุ.....49.....ปี

19. ระดับการศึกษา.....ปริญญาเอก.....

20. สถานะภาพการทำงาน.....รับราชการ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

5. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณา

ความอาญาควรเป็นอย่างไร

คำตอบ ควรพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ EM ดังนี้

- 1) ควรใช้กับกลุ่มที่มีความเสี่ยงจะหลบหนี หากให้วางเงินประกันเพียงอย่างเดียว
- 2) ใช้กับกลุ่มที่ไม่มีเงินเป็นหลักประกัน
- 3) ควรมีการติดตามตัวทันที หากมีสัญญาณเตือน เพื่อป้องกันหลบหนี
- 4) ควรกำหนดอาณาเขตการเดินทางไม่ให้มีการออกนอกพื้นที่เกิน 50 กม. เป็นต้น หรือไม่ให้ เข้าพื้นที่สนามบิน เพื่อมิให้หลบหนีออกนอกประเทศ

แบบสัมภาษณ์การวิจัย เรื่อง

“การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย ในกระบวนการยุติธรรม จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมี 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์/นำเสนอในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการ นำผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมต่อไป และขอขอบคุณท่านในการให้ความร่วมมือในการให้ ข้อมูลในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

21. เพศ.....ชาย.....

22. อายุ.....25.....ปี

23. ระดับการศึกษา....ปริญญาโท.....

24. สถานะภาพการทำงาน.....อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

17. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรเป็นอย่างไร

คำตอบ EMเป็นสิ่งที่มีความมีประสิทธิภาพ แต่การใช้ระบบGPSอาจก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิ ส่วนบุคคลเนื่องจากสามารถติดตามตัวผู้กระทำผิดได้ตลอดเวลา หากเปรียบเทียบกับประเทศญี่ปุ่นแล้วจะไม่ ใช้ระบบGPSเพราะมีกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด

18. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการ พิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบ สามารถเป็นไปได้ทั้งสองกรณี

19. ท่านคิดว่าการใช้การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล

ข้อเสีย : ใช้งบประมาณสูงและเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการควบคุมดูแล และขอ

คำตอบ ควรออกกฎหมายย่อย

- ก่อนใช้ EM ควรคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้กระทำผิดก่อน เพราะสิทธิขั้นพื้นฐานใน
ฐานะมนุษย์ที่ไม่อาจกระทำได้ตามสิทธิมนุษยชน
- ควรศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้ EM ในการปล่อยชั่วคราวมาก

୧୧୧

แบบสัมภาษณ์การวิจัย เรื่อง

“การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย ในกระบวนการยุติธรรม จัดโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมี 3 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

คณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำไปวิเคราะห์/นำเสนอในภาพรวม เพื่อเป็นประโยชน์ในการ นำผลการวิจัยไปปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมต่อไป และขอขอบคุณท่านในการให้ความร่วมมือในการให้ ข้อมูลในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

25. เพศ.....หญิง.....

26. อายุ.....56.....ปี

27. ระดับการศึกษา....ปริญญาโท..สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปริญญาโท สาขารัฐศาสตร์ การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามงกุฎ

28. สถานะภาพการทำงาน รองผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

21. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาควรเป็นอย่างไร

คำตอบ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลควรให้กับกรณีที่มี อัตราโทษจำคุกไม่สูงมากนัก และควรได้รับความยินยอมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้ง ชุมชน ผู้เสียหายและครอบครัว เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงปลอดภัย และการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ

22. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาให้กับผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นศาลตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังในระหว่างการ พิจารณาคดีที่อยู่ในเรือนจำได้หรือไม่อย่างไร

คำตอบ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นเพียงหนึ่งในวิธีการในการลดความเหลื่อมล้ำใน ชั้นศาลสำหรับผู้ต้องหาที่มีฐานะยากจน เพราะในปัจจุบันมักกองทุนยุติธรรมที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำดังกล่าว ได้

ประวัติผู้ทำวิจัย

ชื่อ/ตำแหน่ง	การศึกษา
1. นางธีระวัฒน์ ศรีวิฑูรย์ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ)	-ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนารินกุล จังหวัดอุบลราชธานี -วิทยาศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. นางสาวมิ่งพร มิ่งภักดิ์ศิริ นิติกรชำนาญการ	-โรงเรียนเบญจมราชูทิศปราจีน -วิทยาศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) (วทบ.) มหาวิทยาลัยขอนแก่น -นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง -นิติศาสตรมหาบัณฑิต LLM in International Commercial Law, University of Aberdeen, United Kingdom -นิติศาสตรมหาบัณฑิต LLM in Energy and Environmental Law, University of Aberdeen, United Kingdom
3. นายอเนก บุญมา นักวิชาการปฏิบัติการกฎหมาย	-โรงเรียนผู้ใหญ่วัดเทพศิลา -นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง -ใบอนุญาตว่าความ รุ่นที่ 20
4. นางสาววรรัตน์ แสงดำ นักวิชาการยุติธรรม	-โรงเรียนบูรณะรำลึก จังหวัดตรัง -สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต (วิชาโทการบริหารงาน กระบวนการยุติธรรม) (เกียรตินิยมอันดับ 1 ทนภูมิพล) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บรรณานุกรม

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2558

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548

Georgia Code (2010)

The Bail Act 1976

หนังสือ

จุลสิงห์ วสันตสิงห์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 6, สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา 2559)

ดร. เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา: การดำเนินคดีในชั้นต้นก่อนการพิจารณา (พิมพ์ครั้งที่ 7, เนติบัณฑิตยสภา 2553)

ธานีศ เกศวพิทักษ์, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 12, เนติบัณฑิตยสภา 2558)

Committee of Public Accounts, *The Electronic Monitoring of Adult Offenders* (The House of Commons 12 October 2006)

Mike Nellis, *Standards and Ethics in Electronic Monitoring: Handbook for Professionals Responsible for the Establishment and the Use of Electronic Monitoring* (the Council of Europe 2015)

Johannes Knutsson, *Labeling Theory: A Critical Examination* (The Nationa; Swedish Council for Crime Prevention, 1977)

Ken Plummer, *Lebeling Theory* (University Essex, 1996)

บทความ

ธัญญนุช ตันติกุล, “อิสรภาพราคาแพงสำหรับคนจน: การปล่อยชั่วคราว สภาพปัญหา และหนทางแก้ไข (ตอนที่ 1)” คุลพาส เล่ม 3 ปีที่ 61 พ.ศ. 2557 หน้า 151-179

ธัญญนุช ตันติกุล, “อิสรภาพราคาแพงสำหรับคนจน: การปล่อยชั่วคราว สภาพปัญหา และหนทางแก้ไข (ตอนที่ 2)” คุลพาส เล่ม 1 ปีที่ 62 พ.ศ. 2558 หน้า 168-203

นันทน์ภัส สุปิยะพันธ์ รศ. (พิเศษ) ดร. ประทีป ทับอรรถนันทน์ และดร. สอาด หอมมณี, “การปล่อยชั่วคราว โดยการนำมาตรการคุมขังแบบไม่ควบคุมตัวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์” วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี พ.ศ. 2557 หน้า 179-189

Eric Maes and Benjamin Mine, “Some Reflections on the Possible Introduction of Electronic Monitoring As An Alternative to pre-Trial Detention in Belgium”, The Howard Journal of Criminal Justice (2013) 52(5) 144-162.

Samuel R. Wiseman, “Pretrial Detention and the Right to Be Monitored”, The Yale Law Journal (2014) 123 1344-1404.

รายงานการประชุม

Mike Nellis and Delphine Vanhaelemeesch, Conference Report: “Towards a Gold Standard in The Practice of Electronic Monitoring” 8th CEP Electronic Monitoring Conference, 8-10 November 2012, Balsta, Sweden.

วิทยานิพนธ์

ชีต้า ธนฐิติวงศ์, “การควบคุมผู้ต้องโทษคดีใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

เบญจจะ เฟื่องดิษฐ์, “การคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ประสพสุข เสาร์เรือน, “การนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้บังคับเพื่อแก้ปัญหาคนล้นคุก: ศึกษากรณีเฉพาะ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมและการปล่อยตัวชั่วคราว”, สารนิพนธ์ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2555.

อรรณพ สุจริตฉันท์, “ ศึกษาทักษะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำวิธีการควบคุมผู้กระทำ ความผิดโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคม สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

สุรินทร์ มากชูจิต, “ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา: ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา”, วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

บุรณิมา คุนิอาจ, “อำนาจศาลในการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะ นิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2558.

อิเล็กทรอนิกส์

Patricia Hassett, “The 5th BILETA Conference: The Use of Electronic Monitoring for Pretrial Release

(The British and Irish Legal Technology Association 3 April 2005)

<<http://www.bileta.ac.uk/90papers/hassett.html>> accessed 20 November 2015

